

OTDK-dolgozat

2025

**BUDAPESTI CORVINUS EGYETEM
VÁLLALKOZÁS ÉS INNOVÁCIÓ INTÉZET**

**HOVA TOVÁBB KATA-S BT-K?
A BETÉTI TÁRSASÁGOK LEHETŐSÉGEI
AZ ÚJ KATA TÖRVÉNY UTÁN**

**WHAT'S NEXT FOR KATA TAXPAYER LP'S?
THE OPPORTUNITIES OF LIMITED PARTNERSHIPS
FOLLOWING THE NEW KATA LAW**

Zsók Sándor Árpád

Konzulens: Huszák Loretta

Kézirat lezárásának dátuma: 2024. 04. 18.

*„Lehetetlen bármiben is biztosnak lenni, a halált
és az adókat kivéve.”*

Christopher Bullock

Tartalomjegyzék

I. Bevezetés	4
II. A kisvállalati adózás és a KATA.....	6
II.1. Az adó és az adórendszer.....	6
II.2. Adózás az Európai Unióban.....	7
II.3. A magyar adórendszer és története	9
II.3.1. A KKV szektor Magyarországon.....	10
II.4. A betéti társaságok.....	12
II.4.1 A betéti társaságok Magyarországon	12
II.4.2 A betéti társaságok az Európai Unióban és az Egyesült Királyságban	13
II.5. A „rég” KATA jellemzői.....	14
II.5.1. A KATA története	16
II.5.2. A régi KATA betéti társaságokra vonatkozó szabályai	19
II.6. Az új KATA törvény	19
II.6.1. Későbbi kiegészítések	21
III. Kutatásmódszertan	24
III.1. Kutatási kérdések.....	25
III.2. Szekunder kutatás	26
III.3 Primer kutatás	27
IV. A betéti társaságok adózása	29
IV.1. A korábban KATA-s betéti társaságok adózási megoszlása	29
IV.1.1 Statisztikai eljárás leírása.....	29
IV.1.2 Az adatok számítása	33
IV.1.3 A számítások eredménye	37
IV.2 A kedvezőbb adózási forma megválasztása	39
IV.2.1 TAO és KIVA: A két adózási forma és különbségeik.....	39
IV.2.2 A korábban KATA alanyiságú betéti társaságok jellemzői.....	40
IV.2.3 Előnyök és hátrányok a korábban KATA alanyiságú betéti társaságok szemszögéből	41
IV.2.4 Szakértői vélemények.....	42
V. A KATA-törvény hatásának összegzése a betéti társaságok szempontjából	44
V.1 Az ellentmondás gyökérokai, magyarázata	44
V.1.1 Adminisztrációs terhek	44

V.1.2 Információs vákuum	44
V.1.3 Bizonytalanság	45
V.1.4 Döntési kényszer	46
V.1.5 Akiknek valóban nem a KIVA volt előnyösebb	46
V.2 Következmények és jövőbeli kilátások	46
VI. Összefoglalás	48
VII. Felhasznált irodalom és források jegyzéke	49
VIII. Mellékletek	60

Ábrajegyzék

1. ábra: Az adóhoz kapcsolódó főbb fogalmi elemek.	7
2. ábra: A bejegyzett betéti társaságok száma az egyes években 1990. és 2021. között.	13
3. ábra: A KATA melletti összes közteher aránya az éves nettó árbevételhez képest	14
4. ábra: A betéti társaságok számára elérhető adónemek I.	15
5. ábra: A betéti társaságok számára elérhető adónemek II.	16
6. ábra: A KATA alanyiságú betéti társaságok minimális számának változása	18
7. ábra A Pénzügyminisztérium 2022-es felmérése a KATA-törvény kapcsán.....	20
8. ábra: A Billingo 2022-es felmérése.....	21
9. ábra: Az Átlátszón közölt ábra a KATA-ból származó állami bevételekről.....	22
10. ábra: A kutatás gondolatmenetének sematikus ábrája.....	24
11. ábra: A KATA alanyok választási lehetőségeinek döntési fája	25
12. ábra: A betéti társaságok számának alakulása adónemek szerint is.....	36
13. ábra: Az összes betéti társaság számának változása.....	37
14. ábra: A KATA alanyiságú betéti társaságok megoszlásai 2022-ben	38
15. ábra: A KATA alanyiságú betéti társaságok megoszlásai 2023-ban	38

Táblázatjegyzék

1. táblázat: A vállalkozások méret szerinti besorolása 2018-ban	11
2. táblázat: A szekunder kutatás havi adataihoz használt időtényezők jelmagyarázata.....	30

I. Bevezetés

Mint a legtöbb fejlett ország, a magyar adórendszer is számos adózási formát biztosít az országban tevékenykedő vállalkozások számára jogi formájuktól és bevételeiktől függően. 2012-től kezdve a kis- és közepes vállalkozások (tov. KKV-k) jelentős része jogosulttá vált a kisvállalkozók tételes adóját (tov. KATA) választani, mint adózási formát (Magyarország Kormánya, 2012.). Az adózási forma bevezetésének célja a KKV szektor támogatása volt, különösen kedvező feltételekkel és viszonylag egyszerű adminisztrációval. 2022-ben a gazdasági válság hatására azonban az Országgyűlés az államháztartás kiegyensúlyozása céljából megszüntette a KATA-ra vonatkozó korábbi törvényt és új szabályozást fogadott el. Az új törvény (Magyarország Kormánya, 2022) 2022. szeptember 1-én lépett hatályba, mely a mindössze 3 hónap átállási idővel komoly kihívás elé állította a recesszió miatt különben is szorult helyzetben lévő vállalkozókat és a könyvelőiket országszerte.

Jelen kutatás témájaként a 2022. nyarán elfogadott XII. törvény, ismertebben az „új KATA-törvény” betéti társaságokra gyakorolt hatását választottam. Az új, korábbit felváltó törvény több korlátot is a gördített vállalkozók elé. 2022. szeptember 1-től több vállalkozó már nem választhatja a KATA adózási formát és válaszüti elé került mind pénzügyi, mind jogi téren.

Munkámban a KATA-törvény hatásait szeretném megvizsgálni különösen a betéti társaságokat illetően.

A kutatás a gazdasági társaságok adózásra vonatkozó stratégiáját tárgyalja, vagyis azt a kérdést, hogy milyen alternatív lehetőségei vannak a már meglévő betéti társaságoknak, melyek korábban KATA formában adóztak. A téma terjedelme sajnos nem engedi meg az abszolút teljességet, így a kutatás tárgyát – még ha érinti is – nem képezi más vállalkozási formák helyzete, a törvényt érintő politikai folyamatok, nemzetgazdasági kérdések és a törvénnyel szembeni társadalmi ellenállás. Mindezek ellenére munkám betekintést nyújthat a témában érdeklődő olvasók számára és rávilágíthat, pontosan milyen kihívás elé kerültek 2022-ben a betéti társaságok a jogszabályváltozással.

Kutatási kérdésként így a következőket fogalmaztam meg: Milyen adózási formára tértek át a korábban KATA alanyiságú betéti társaságok? Milyen lehetőségei vannak a korábban KATA adónemet választó betéti társaságoknak az új KATA törvény hatályba lépését követően és mi a legelőnyösebb ezek közül? A cél, hogy meghatározható legyen, hogy egy betéti társaság számára mely opciók állnak rendelkezésre és ezek milyen előnyökkel vagy hátrányokkal

járnak. Emellett szeretném megvizsgálni, hogy az érintett betéti társaságok 2022. szeptember 1-től milyen arányban szűntek meg, hiszen ez az adat fontos része a teljes képnek.

A téma újszerűsége és túlnyomórészt hazai vonzata miatt elsősorban magyar nyelvű újságcikkeket, hivatalos kormányzati, illetve európai uniós forrásokat, internetes cikkeket, magyar és külföldi szakirodalmat, valamint az egyetemi képzésben szerzett ismereteimet használtam fel.

A dokumentum 4 főbb részre tagolható, melyek további alrészekre bonthatók. Az első részben a témához használt szakirodalom és források kerülnek bemutatásra, melyekből levezetésre kerül a KATA, mint adónem története és sajátosságai, részletesen kitérve a 2022-es változtatásokra. A második részben bemutatásra kerül a kutatás módszertana, azok választásának okai. A harmadik rész az összehasonlító elemzést taglalja ezen kutatások alapján. A negyedik részben az eredmények alapján a lehetséges jövőbeli fejlemények és utóhatások kerülnek kiemelésre. Munkám során bővebben kitérnék a betéti társaságokat érintő pénzügyi kérdésekre és a szakértői véleményekre.

II. A kisvállalati adózás és a KATA

A KATA 2022-es megváltoztatása egy komplex folyamat eredménye, melynek alapja a kisvállalatok megkülönböztetett közteherviselése és a magyarországi KKV szektor alapvető jellemzői. Ezen tényezők vizsgálata nem nélkülözhető az összefüggések megértéséhez. Az alábbi fejezet a kutatás szakirodalmi háttérét és kontextusát kívánja bemutatni.

II.1. Az adó és az adórendszer

A közgazdasági elméletben az állam a gazdaság kereteit meghatározó szervezet, amely felel a társadalmi rend fenntartásáért és az újraelosztásért. Az állami működés finanszírozására és az újraelosztás megvalósítására az állam a gazdaságban betöltött szerepének súlyától függetlenül adófizetésre kötelezi a gazdaság szereplőit. Ezt a jogalkotói szerepén keresztül teheti meg törvények és rendeletek útján. Az állami kiadások egyik legfontosabb fedezeti forrása az adókból származik (Lakatos, 2015) ezért kiemelten fontos az adók megfelelő kivetése és beszedése. A legkorábbi források szerint az adózás egy több ezer évre visszanyúló tevékenység, már a sumér világban, Hamurabbi törvényoszlopain is megjelenik.

A közteher, az adó fogalmát Magyarországon az Alaptörvény nem definiálja, sem egyéb törvények. Lakatos (2015) szerint az adó adófizetésen alapuló, a hatalom által egyoldalúan kivetett, ellenszolgáltatás nélküli befizetés. A szakirodalom emellett viszont sokféle megközelítéssel él az adó meghatározását tekintve, azonban abban legtöbbször egyetértenek, hogy az adót közületi bevételnek sorolják be. Ez olyan bevétel, melyet „csak olyan közösség szedheti be, amelyik szélesebb társadalmi célokat szolgál és a bevétel elrendeléséhez, kivetéséhez, beszedéséhez és elköltéséhez is közjogi hatalommal rendelkezik”. (Lakatos, 2015) Ez jellemzően az állam, vagy helyi hatalom (pl.: önkormányzat, tagállam). A közületi bevételeken belül megkülönböztethetők közjogi bevételekre és magánjogi bevételekre. Az adó előbbibe sorolandó.

Az adó fogalmát Halász és társai (2021) az alábbi fogalmi elemekkel írják körbe:

- állam által egyoldalúan meghatározott,
- közvetlen ellenszolgáltatás nélküli,
- pénzfizetésre irányuló kötelezettség,
- amely elsősorban és legalább az államháztartás valamely alrendszerén keresztül a közkiadások általános fedezésére irányul, de egyéb céljai is lehetnek.

Az adórendszer egy adott ország működtetett adóinak összessége, melyek jellemzően forgalmi, jövedelmi és vagyoni típusú adókból állnak. (Halász et al. 2021) A világ országai a modern korban hasonló elven alapuló adórendszereket építettek fel, legfőképpen a globalizációnak köszönhetően, azonban jellegük és céljaik sok esetben merőben eltérőek. Ennek oka, hogy a közterhek beszedése egy szabályzóeszköze is az államnak, hiszen az adóterhek visszatartó erőként szolgálnak az adóval sújtott termékek vagy szolgáltatások áremelkedése által. Az országok földrajzi helyzetük, gazdaságuk, politikai rendszerük, kultúrájuk, stb... függvényében döntenek a közteherviselésről és mivel ezen tulajdonságok minden ország esetében különbözők, így különböző adórendszerek fedezhetők fel a világ különböző pontjain. Egyes esetekben akár egy országon belül is változik az adórendszer, így például az Amerikai Egyesült Államok egyes államaiban eltérő szabályok vonatkoznak.

1. ábra: Az adóhoz kapcsolódó főbb fogalmi elemek. Ezen jellemzők elengedhetetlenek az adó meglétéhez.

Forrás: Halász et(2021). Adótan és adóeljárás. 2.2.1.

II.2. Adózás az Európai Unióban

Az Európai Unió tagállamai szabadpiaci jogállamok, melyek a fejlett országokra jellemző modern adórendszerekkel rendelkeznek, ezáltal pedig elveikben megegyeznek. Az EU-s tagállamok közteherviselési rendszerei viszont részleteiben és mértékében eltérők. A tagállamok szuverén módon dönthetnek adórendszerük felépítéséről és közterhek mértékéről, melybe az EU-nak relatíve kevés esetben van beleszólása. Fontos azonban megjegyezni, hogy az uniós közös piac és az integritás jegyében az EU-s tagállamok több uniós szerződés megkötésével és bizonyos uniós adózási elvek lefektetésével harmonizálják az egyes tagállamok adózását. Ennek legfőbb céljai, hogy a tőke és az áru szabad mozgása biztosított legyen, a tisztességtelen versenyelőnyt megelőzze és ne érje hátrányos megkülönböztetés az egyes tagországokban élőket. Az EU ezzel szeretné kiszámíthatóbbá is tenni a közösségi

adózást és a gazdaságot a piacgazdaság számára tervezhető adózási folyamatokkal. Ebben kiemelt szerepe van a társadalmi és civil szervezetekkel való konzultációnak a tagállamok kormányai mellett. (Galántainé, 2003; Lajer, 2023; Ruszin, 2023)

Az EU már 1977-ben megkezdte az adóharmonizációt elsősorban a közvetett adók terén, azonban a közvetlen adókat – mivel azok nem kapcsolódtak a fentebb említett célokhoz – nem érintette. A legfontosabb pontjai között található a kettős adóztatás kiiktatása és a tagállamok egymás áruira kivetett adóinak tiltása (ezek nem hozhatnak hátrányba más tagállamokat a szabadpiac jegyében) viszont külön kiemelő a 2005-ben elfogadott SME Act és annak későbbi kiegészítései is. Ugyan ez a megállapodás inkább elveket tartalmaz, mintsem egzakt szabályozást, mégis fontos mérföldkő az EU-ban tevékenykedő KKV-k számára. A megállapodás elsődleges célja a tagállamok elkötelezése a KKV-szektor támogatása mellett akár adókedvezményekkel, visszatérítésekkel és támogatásokkal. (Galántainé, 2003; Európai Bizottság, 2016)

A társasági adót ettől függetlenül a tagállamok szabadon vetik ki, amit ugyan az EU jogszabályai és irányelvei egy mederbe terelnek, azonban mértékük és hatályuk merőben különböző az egyes tagállamok között. Elmondható, hogy az SME Act nyomán és gazdasági előnyei miatt a KKV-szektor szereplői valamennyi tagállamban egyszerűsített és/vagy kedvezményes adófizetéssel élhetnek, azonban a lehetőségek száma és mértéke szintén eltérő a tagállamok között.

Az EU-ban a tagállamok többsége lehetőséget ad az áfamentességre bizonyos éves bevételi határig. Hollandiában például (Small Business Scheme) az áfamentesség biztosított azon vállalkozások számára, melyek bevétele nem haladja meg a 20.000 eurót évente (Leensma, 2022; Sletterink, 2019; Hollandia Kormánya, 2023) Németországban ez a határ a kisvállalkozások számára 22.000 euró. (Di Legge et al. 2022) Ausztriában a kisvállalkozások szintén hasonló kedvezményekre jogosultak. (WKO, 2022)

Az áfamentesség mellett adóalapcsökkentő tényezők alkalmazása is a lehetséges kisvállalkozók számára. Hollandiában az egyéni vállalkozók profitja részlegesen vagy teljesen adómentes lehet az adóalap maximum 5.030 euróval való csökkentéssel. A megmaradó részt 14%-os ráta terheli. (Belastingdienst, 2022)

Az unióban az állami támogatások, ÁFA- és a TAO kedvezmények jellemzőek, ám Magyarország egyedülálló módon különleges adózási formák bevezetésével igyekszik

támogatni a kisvállalkozókat, mint például a KATA, KIVA, EKHO vagy az átalányadózás, melyek hatálya alá meghatározott vállalkozói rétegek tartozhatnak. (Di Legge et al. 2022)

II.3. A magyar adórendszer és története

Az adózás Magyarországon is alkotmányos kötelezettség. Az Alaptörvény kimondja: „Minden állampolgár köteles jövedelmi és vagyoni viszonyainak megfelelően a közterhekhez hozzájárulni.” (Alaptörvény 701/I.§; 2022) Hazánk saját adórendszerrel rendelkezik, ami jelenleg a rendszerváltáskori negyedik nagy adóreformon alapszik és amely már a nyugat-európai országok adórendszerinek elveit és sémáit követte.

A magyar adórendszer történelmi változása jól tükrözi a gazdaságpolitika egykori irányait. (Lakatos, 2015) Az első központi adó az Államalapítás korában jelent meg, Szent István által az egyházi tized formájában. Az ekkor kialakuló feudális rendszer jellemző közterhek egészen a polgári Magyarország kialakulásáig fennmaradtak, az helyébe lépő modern adórendszer pedig egészen a Kiegyezésig az osztrák mintát követte. (Juhász, 2014) Ennek egyik fontos eleme volt 1850-től a magánszemélyek és a vállalatok adózásának szétválása a vállalati adó bevezetésével. A Kiegyezést követően a Magyar Királyság (mint a Monarchia alkotmányos része) független pénzügyminisztériummal rendelkezett, mely lehetővé tette a közteherviselés folyamatos fejlesztését. A 20-as évekig számos rendelet és új adófajta jelent meg a közteherviselés egyenlőbbé és hatékonyabbá tétele érdekében, ami 1945-ig meghatározta az országban élők adózását. A II. világháborút követő szocialista hatalomátvétel új fejezetet nyitott a magyar adórendszer történetében, drasztikusan átalakítva azt a tervutasításos gazdaság és a szocialista ideológia igényeinek megfelelően. (Juhász, 2014; 2016; Kerékgyártó, 2018)

A Rákosi-korszak inkoherens és önkényes közteherviselési szabályokat hozott magával. Ezek megfogalmazása a részleteket mellőzte, sokszor pedig ellentmondásosnak bizonyult. Ekkor az állami „adóbevételek” leginkább beszolgáltatás és a kizsákmányolás voltak. A forradalmat követően azonban egyre pragmatikusabban közelítették meg az adószedést – és a teljes gazdaságpolitikát. Az Új Gazdasági Mechanizmus bukása ellenére is erős nyomot hagyott a közteherviselési szabályokon legfőképpen a szövetkezeti tagok és kisservezetek esetében. Hazánk történetében először jelent meg a kisebb gazdasági szereplők (az ún. második gazdaság szereplői, például a gazdasági munkaközösségek – GMK) állami szinten történő támogatása a közteherviselésben a különböző kedvezményekkel és könnyítésekkel. Először a háztáji gazdaságok engedélyezése, majd 1982-től a különösen kedvező feltételekkel működő polgári

jogi társaságok bevezetése jelentett jelentős könnyebbséget a magánvállalkozóknak. A Kádár-korszak végén történő 1987-es reformok, az APEH megalapítása pedig megalapozták a modern magyar adórendszert, ami végül a rendszerváltáskor válhatott kiforrottá az adózás rendjéről szóló 1990. évi XCI. törvény és a szövetkezetekről szóló 1992-es II. törvény elfogadásával. (Magyarország Kormánya, 1990; 1992; Kerékgyártó, 2018; Juhász, 2019; 2020)

A jelenlegi adórendszer különbséget tesz magán- és jogi személyek adózása között, illetve megkülönböztet adókat, járulékokat, vámokat, díjakat és illetékeket. Az adó beszedéséről a Nemzeti Adó- és Vámhivatal gondoskodik az állam nevében, viszont az adók jelentős része önadózáson alapszik, amihez adóbevallás szükséges. Az magyar adórendszer ma már mindenre kiterjedő, széleskörű szabályozással rendelkezik a hatékony adószedés és az igazságosabb újraelosztás érdekében. (Kerékgyártó, 2018; Császár et al. 2021)

A közteherviselési szabályok jogi forrását az Országgyűlés által elfogadott törvények adják.

Jelen kutatás megírásakor 51 féle adónemmel számolhatunk Magyarországon, mely az elmúlt években csökkent erre a számra. (Domonkos, 2020; Szeitz, 2022)

A jelenlegi adórendszer jelentős könnyítéseket tartalmaz a KKV szektor számára, amelyre korábban nem volt példa vagy az erre vonatkozó korábbi szabályozások (pl.: kisvállalatok adózása a szocializmus alatt) inkonzisztensek voltak. (Juhász, 2019) A KKV-szektor jelentős súllyal rendelkezik az említett történelmi okok miatt is, így ennek okán – és az EU által elfogadott SME Act miatt is – van rá lehetőség, hogy a kisvállalkozók kiemelt támogatásokkal és adókedvezményekkel éljenek. EU-s összehasonlításban vizsgálva is Magyarországon kiemelkedő a KKV-szektor segítése állami szinten, mind közvetlen támogatások, pályázatok, adókedvezmények, ÁFA-mentesség és különleges adózási formák terén. Számos más tagállam nem csak a kedvezményes adóformákat, de TAO-kedvezményt sem biztosít a kisvállalkozók számára, viszont az ÁFA-mentesség meglehetősen elterjedt. (Di Legge et al. 2022)

II.3.1. A KKV szektor Magyarországon

A KKV-k az országban működő vállalkozások 99%-át teszik ki, a hazai munkavállalók 70%-a pedig ebben a szektorban dolgozik. Összesen több, mint félmillió társas vállalkozás van bejegyezve. Az KKV szereplők számának aránya az összes vállalkozás számában viszonylag közel áll az uniós szinthez, azonban a közepes vállalkozási réteg hazánkban hiányosnak mondható (Bod, 2015, Kerékgyártó, 2018)

A kis- és középvállalkozások adják a hazai értékteremtés 50%-át. (Kardos, 2018; Kerékgyártó, 2018) Jól látható, hogy a KKV-k kiemelten hozzájárulnak az ország gazdaságához, amit a jogalkotók is igyekeztek figyelembe venni. A magyar adórendszer így különleges feltételeket biztosít a kis- és közepes vállalkozások számára, megfelelően ezzel az Európai Unió KKV szektort érintő irányelveinek. Ehhez elengedhetetlen feltétel volt a 2004 évi XXXIV. törvény, mely a vállalkozásokat különböző kategóriákba sorolta méretük (bevétel vagy létszám) szerint. A kategorizálás lehetővé tette, hogy a kisebb vállalkozásokat elkülönítsék nagyobb társaiktól jogi értelemben és ezáltal különleges kedvezményekkel és támogatásokkal éljenek.

A KKV szektor kategóriái a következő táblában láthatók:

KKV kategória	Alkalmazottak száma	Éves nettó árbevétel	vagy Mérlegfőösszeg (pénzügyi vállalkozások esetén, akiknek nem árbevételeként jelentkezik a bevétele)
Mikro	< 10 fő	≤ 2 m€ (≤ ~800 mFt)	≤ 2 m€ (≤ ~800 mFt)
Kis	< 50 fő	≤ 10 m€ (≤ ~4000 mFt)	≤ 10 m€ (≤ ~4000 mFt)
Közép	< 250 fő	≤ 50 m€ (≤ ~20000 mFt)	≤ 43 m€ (≤ ~17200 mFt)

1. táblázat: A vállalkozások méret szerinti besorolása a 2004. évi XXXIV. törvény alapján 2018-ban.

Forrás: Kerékgyártó G. (2018). Kisvállalkozások közterhei – jegyzet. 45.o.

A 2010-es évek gazdaságpolitikája a KKV szektor támogatását is megcélozta annak sérülékenysége miatt, illetve pénzügyi stabilitásuk növelése, a gazdaság fehéritése és a vállalkozói kedv fellendítése érdekében. A KKV szektorra ugyanis a nagyvállalatokkal szembeni hátránya (elsősorban a méretgazdaságosság miatt) mellett Magyarországon az alacsony termelékenység, az innováció hiánya, pénzügyi nehézségek és a beruházásokra való alacsony hajlandóság jellemző. A kormány 2013-as és 2018-as adatai szerint a 2007-13 közötti uniós pénzügyi időszak KKV támogatása leginkább a kapacitásbővítést hozott, azonban az előbb említett problémák továbbra is fennálltak. A vállalkozók emellett magasnak találták a kisvállalkozásokat sújtó adóterheket. 2008-as pénzügyi válság hatásai (keresleti és finanszírozási problémák) további kihívást jelentettek a KKV szektor tagjainak. (Magyarország Kormánya, 2013; Bod, 2015; Kardos, 2018)

A gazdaságpolitika kiemelten kezelte ezen problémákat, így a 2010-es évek elejétől minden eddiginél több lehetőség nyílt a vállalkozóknak. Ebben az időszakban indult útjára a Széchenyi

2020 Program is, ami a hazai KKV-k számára nyújtott pénzügyi pályázati lehetőségeket. A korábbi kedvezmények mellett:

- bevezették a KATA és KIVA adónemeket;
- csökkentették a társasági adókulcsot;
- kiterjesztették a támogatásokat;
- kedvezményes növekedési hitelprogramot indítottak;
- kamattámogatást nyújtottak.

Az intézkedések hatására erős növekedésnek indult a vállalkozások és egyéni vállalkozók száma, melyek jelentős része később KATA alanyként végezte tevékenységét annak kedvező feltételei miatt. (Magyarország Kormánya, 2021; NAV, 2022)

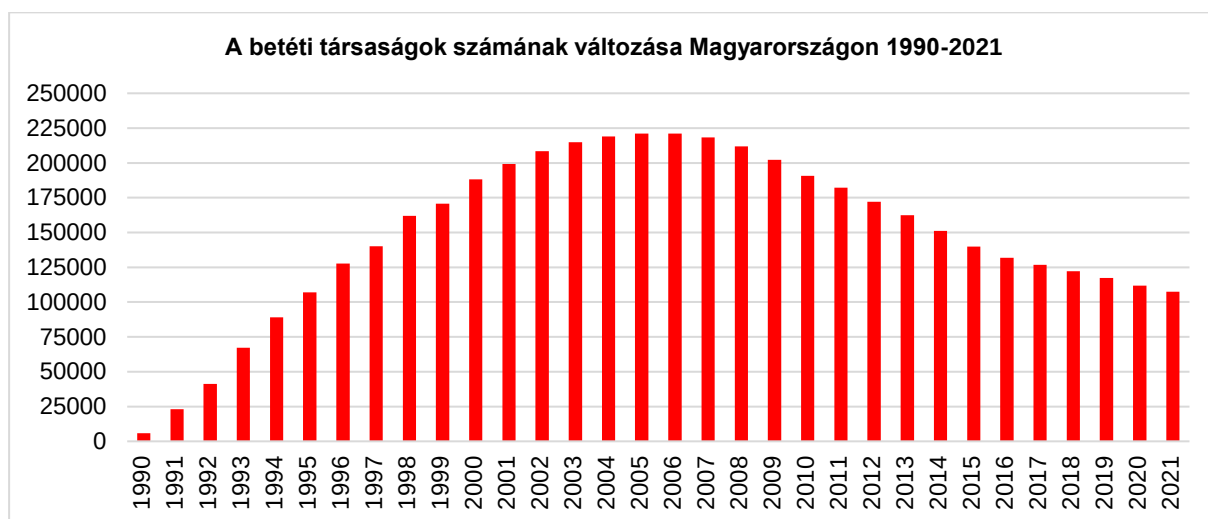
II.4. A betéti társaságok

A betéti társaság (bt.) egy jogi személyiséggel rendelkező társas vállalkozási forma. Létesítéséhez legalább 2 magánszemély tagságára van szükség, melyből egyik a társaság beltagja, másik pedig a társaság kültagja (mindenképpen szükség van legalább egyre mindkettőből). A beltág felelőssége korlátlan és egyetemleges, vagyis saját vagyonával is felel a társaság tartozásaiért. A kültag ezzel szemben korlátozottan felelős, vagyis csak vagyoni hozzájárulása mértékéig felel. (Schiffer, 2022)

II.4.1 A betéti társaságok Magyarországon

Magyarországon 1840. óta léteznek betéti társaságok, melyek a magyar – és a nyugati – jogrendszerben többnyire megegyeznek. (Papp, 2000) Jelenlegi formájukban az Új Polgári Törvénykönyv 2013-as hatályba lépése óta működnek. A KKV szektor 2021-ben 107.580 betéti társaságot jegyzett a KSH, mely 27 éves mélypont a bt-k számát illetően. A csökkenés ellenére továbbra is népszerű vállalkozási forma maradt egyszerű létesítési feltételei és eljárása, a kültagok korlátozott felelőssége, illetve a kedvezményes adónemek választásának lehetősége miatt. (KSH, 2023). Jellemzően kisebb vállalkozások jogi formája annak jogi tulajdonságai miatt, azonban léteznek relatíve nagyméretű betéti társaságok is (Babják, 2023).

Hazánkban lényegében az egyéni vállalkozó és a korlátozott felelősségű társaság között elhelyezkedő társasági forma jogi értelemben, mivel vegyíti az ev. korlátlan felelősségét és kedvezményes lehetőségeit (más társas vállalkozásokhoz képest) a kft. társasági mivoltával és jogi személyiséggel. (Babják, 2023; Ruszin, 2023).

2. ábra: A bejegyzett betéti társaságok száma az egyes években 1990. és 2021. között.

Forrás: saját táblázat a Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján.

II.4.2 A betéti társaságok az Európai Unióban és az Egyesült Királyságban

A betéti társaságokhoz hasonló jogi formák már a középkori itáliai városállamokban is megjelentek, a tagok különböző felelősségének megállapításával. Később a Napóleoni Törvénykönyv fektetett le hozzá standardizált szabályozást, mely a kontinentális jogrendszereket nagy mértékben befolyásolta. A betéti társaságok Limited Partnership (ltd.) néven ismertek angolszász nyelvterületeken és hasonlóan magyarországi megfelelőikhez, általában kisebb partnerségekre jellemző jogi forma. (Campion, 2023)

A német jog ezen társaságokat KG-ként ismeri melyek elvi és jogi szempontból is majdnem tökéletesen megfeleltethetők a magyar betéti társaságoknak, szabályozásuk hasonló. (Papp, 2000; Berwanger et al. 2018) Ennek egyik lehetséges oka, hogy hazánkban a betéti társaságok a Habsburg-érában jelentek meg, így osztrák-német minta alapján kerültek kialakításra.

A külföldi társaságok az EU-ban és az Egyesült Királyságban azonban jellemzően nem élhetnek olyan kedvezményekkel, mint Magyarországon, vagyis nincs rájuk vonatkozó speciális adóforma, mint a KIVA hazánkban. (Di Legge et al. 2022)

II.5. A „régí” KATA jellemzői

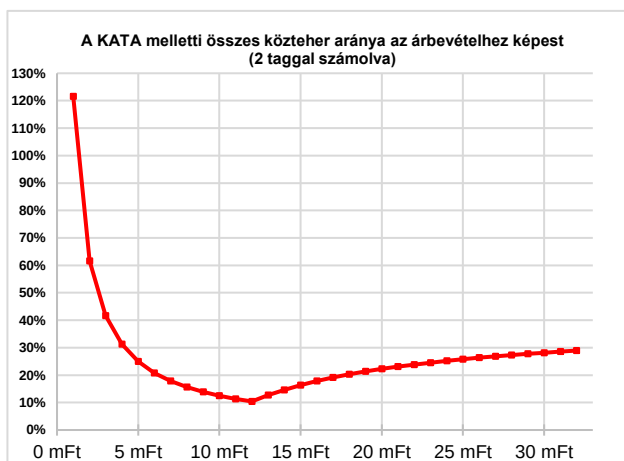
A kisvállalkozások tételes adója egy 2012-től Magyarországon működő kisadózók számára elérhető adónem, melynek célja a hazai KKV szektor erőteljes támogatása volt. A KATA-alanyiság szigorú szabályokhoz volt kötve, hogy biztosítsák azt, hogy valóban csak a törvény által kisadózónak minősülők használhassák. A KATA önadózó közteher, vagyis alanyai saját maguk által fizetik be, akárcsak magánszemélyek esetében a személyi jövedelemadót. A KATA egyszerűsített adónak számító adónem, mivel több adónemet is kivált egyben. A KATA alanyok mentesültek a

- vállalkozói személyi jövedelemadó,
- az osztalékalap utáni adó
- az átalányadó,
- társasági adó,
- és a járulékok

megfizetése alól, ugyanis a tételes havi összeg mindezen adókat kiváltja. Ennek összege havi 50 eFt volt alapesetben. Mellékállásúaknak lehetőség volt csökkentett KATA-t fizetni (25 eFt) illetve

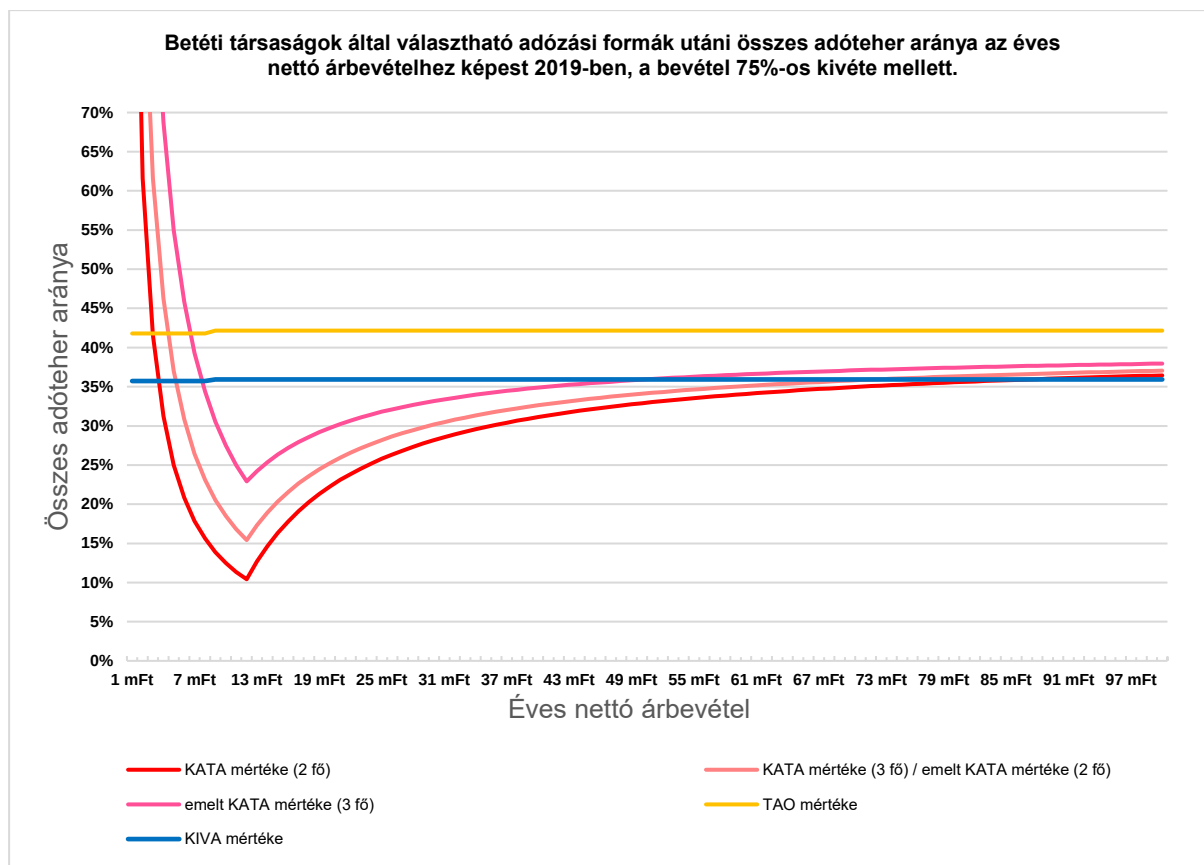
a magasabb nyugdíjalapot kívánók számára emelt KATA-t fizetni (75 eFt). (Magyarország Kormánya, 2012)

A KATA adóalanyok számos egyéb adózási formát is választhattak, köztük az átalányadózást, a kisvállalati adót (KIVA) és az egyszerűsített vállalkozói adót (EVA) habár utóbbi lassan kivezetésre került. A KATA ezekhez képest azonban pénzügyileg előnyösebbnek bizonyult vállalkozók ezrei számára, ezenfelül pedig az adminisztrációs könnyítések miatt többen preferálták az előbb felsorolt adónemekkel szemben. (Kordik, 2014; MTI, 2018; Világgazdaság, 2021) Az új adónemek előnyösségét a megjelenésük utáni években drasztikusan csökkenő EVA alanyok száma is jól szemlélteti, ami végül ezen adónem 2019-es megszüntetéséhez vezetett kihasználatlansága miatt. (Adó Online, 2019) A NAV nyilvántartása is a KATA népszerűségéről árulkodik: nem volt olyan év, mikor a KATA alanyok száma csökkent volna az előző évhez képest.

3. ábra: A KATA melletti összes közteher aránya az éves nettó árbevételhez képest. Látható, hogy a 12 millió forintos bevételi értékhatár után a 40%-os KATA fizetéssel jelentősen megnő a közterhek aránya.

Forrás: saját táblázat az Írisz Office (2020) és NAV adatai és szabályai (2020-2022) alapján.

4. ábra: A betéti társaságok számára elérhető adónemek melletti összes éves közteher aránya az éves nettó árbevételhez viszonyítva az éves nettó árbevétel nagyságának függvényében. A modell a 75%-os mértékű kivétellel számol. A modell kizárólag felnőtt, nem nyugdíjas, főállású tagokat feltételez, különleges kedvezményeket (családi adóalap-kedvezmény, megváltozott munkaképesség, stb...) és kivételes szabályokat (pl.: kapcsolt vállalkozások, pénzügyi bevételek/kiadások, külföldi tevékenység, stb...) nem vesz számításba. A modell 2019-es jogszabályokat vesz alapul.

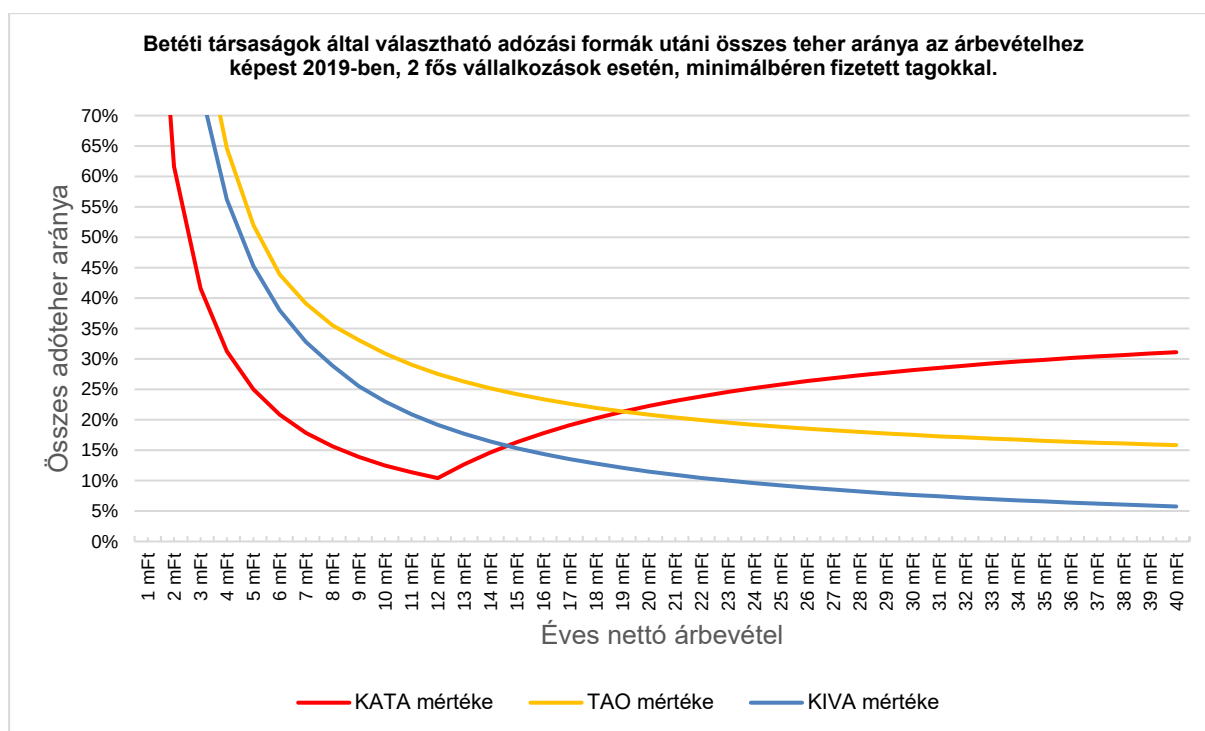
Forrás: saját táblázat a Magyar Közlöny és a Nemzeti Adó- és Vámhivatal adatai alapján.

A 4. és 5. ábrán jól látszik, hogy a KATA választása jelentős pénzügyi megtakarítást jelenthet.

Fontos azonban megjegyezni, hogy a KATA tételes jellege miatt nem vette figyelembe a:

- családoknak járó adóalap kedvezményeket
- a megváltozott munkaképesség miatti kedvezményeket
- a kiadásokat és a kivételeket.

Utóbbi azt jelenti, hogy a KATA alanyok akár nyereség nélkül is kellett, hogy ugyanannyit adózzanak, mint egyéb esetben. Emellett évi 6 millió Ft (2017-től évi 12 millió Ft) bevételi határ feletti részre kötelesek voltak 40%-os adót megfizetni.

5. ábra: A betéti társaságok számára elérhető adónemek melletti összes éves közteher aránya az éves nettó árbevételhez viszonyítva az éves nettó árbevétel nagyságának függvényében. A modell 2 taggal és a 2019-es minimálbérrel számol. A modell kizárólag felnőtt, nem nyugdíjas, főállású tagokat feltételez, különleges kedvezményeket (családi adóalap-kedvezmény, megváltozott munkaképesség, stb...) és kivételes szabályokat (pl.: kapcsolt vállalkozások, pénzügyi bevételek/kiadások, külföldi tevékenység, stb...) nem vesz számításba. A modell 2019-es jogszabályokat vesz alapul.

Forrás: saját táblázat a Magyar Közlöny és a Nemzeti Adó- és Vámhivatal adatai alapján.

KATA alanyok kizárólag a következők lehetnek:

- egyéni vállalkozó, egyéni cég;
- kizárólag magánszemély taggal rendelkező bt. és kkt. jogi formában működő társas vállalkozás;
- ügyvédi iroda.

Emellett feltétel volt, hogy a bejelentés évében és az azt megelőző 12 hónapban nem volt törölve az alany adószáma, illetve nem állt végelszámolás alatt. (Magyarország Kormánya, 2012)

II.5.1. A KATA története

Az EU 2011-től lefektette a KKV-szektorra vonatkozó ún. SBA (Small business act) irányelveit, melyek a tagállamok számára iránymutatásként szolgáltak a KKV-szektorhoz való hozzáállásuk tekintetében. Ebben az EU a szektor támogatását irányozta elő a nagyobb cégekkel szemben. (Európai Bizottság, 2016) Ezen irányelv elvi keretet adott az az Európai Unió tagállamaiban, hogy a KKV-k támogatását előremozdítsa. Az egyéni vállalkozók és a

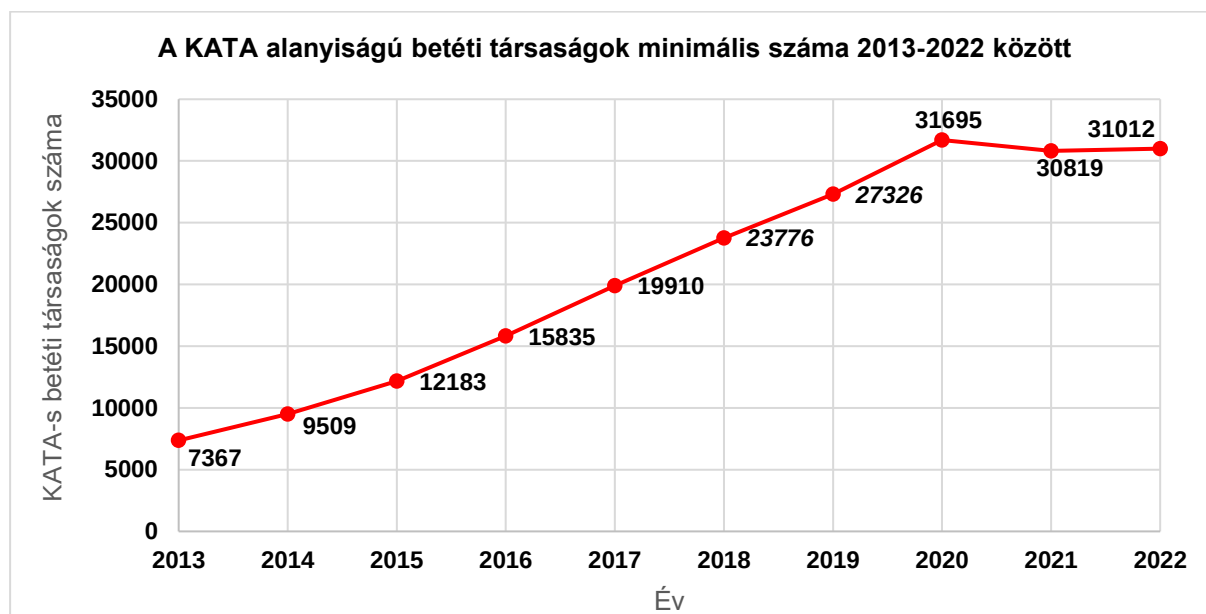
KKV szektor tagjai ugyanis pénzügyi háttér és méretgazdaságosság szempontjából hátrányosabb helyzetben vannak a nagyvállalatokkal szemben, amit az állam redisztribúcióval kívánt ellensúlyozni. (Magyarország Kormánya, 2012; 2013; 2018)

A magyar kormány KKV-kat támogató gazdaságpolitikája ezt kívánta elérni, ugyanakkor a KKV szektor számára elérhető kedvezményes, viszont hézagos, bonyolult és szigorú EVA nem felelt meg a céloknak. A kormányzat elszánta magát, hogy az EVA reformja helyett új adónemeket hoz létre elsősorban egyéni vállalkozóknak és kisvállalkozásoknak. Ennek eredményeképpen született meg a kisadózók tételes adója (a kisvállalati adóval együtt). A 2012-ben elfogadott törvény 2013. január 1-ével lépett hatályba, mely után elérhetővé vált a KATA és a KIVA a törvény által jogosultnak ítélték számára. Az EVA kivezetése azonban csak „technikailag” történt meg, mivel törvényi megszüntetés helyett az adókulcs 37%-ra való megemlése történt, ezzel hátrányossá téve azt. (Magyarország Kormánya 2011; Kustánczi, 2011; Ruszin, 2023) A KATA bevezetése a 2010-es évektől kezdődő gazdaságpolitikai irányvonal része volt, melyben a KKV támogatás megújult, kiemelt szerephez jutott és amely meghatározta kisvállalkozók ezreinek életét az elkövetkező évekre. (Magyarország Kormánya, 2012; 2013; Pap, 2020)

A KATA azonban hasonló problémát hordozott magában, mint korábban az EVA. Már a bevezetéstől kezdve számos kritika érte az új adónemet, mint eszközt a burkolt foglalkoztatásra. Ennek oka, hogy a rendkívül kedvező feltételek illegális adóoptimalizálásra adnak lehetőséget, ami az egyszerű adminisztráció miatt könnyen rejtethők el a hatóságok elől. (Pap, 2020; MTI, 2020) A törvény ennek elkerülése végett több kiegészítő pontot is tartalmaz, melyek közül legalább 2 fennállása - a törvény szerint - kizárja a burkolt foglalkoztatás lehetőségét. (Magyarország Kormánya, 2012; Babják, 2023)

2017-ben a KATA alanyok száma országsszerte elérte a 200 ezret, majd következő évben a 300 ezret is. 2020-ra ez a szám 426.321-re emelkedett, így az országban a vállalkozók majdnem egynegyede (23,5%-a) ezt az adónemet használta. Más, kisvállalkozóknak szánt adónemekhez képest ez az arány roppant magas: 2020-ban több mint 8-szor annyian választották az egyéb adózási formák közül a KATA-t, mint a KIVA-t. A KATA alanyok több mint 90%-a 2020. decemberében egyéni vállalkozó volt, azonban így is majdnem 35.000 társas vállalkozás is ezt az adónemet választotta. A statisztikák szerint ezek túlnyomó része betéti társaság lehetett, mivel a betéti társaságok mellett csak a közkereseti társaságok lehettek KATA alanyok, viszont

2020-ban számuk nem érte a 3000-et sem. Ezáltal legkevesebb ~32.000 betéti társaság fizetett KATA-t 2020-ban. (NAV, 2017-2021; KSH, 2023)

6. ábra: A KATA alanyiságú betéti társaságok minimális számának változása 2013-2022 között. A pontos számok nyilvános statisztika hiányában nem ismertek, azonban a matematikai minimum meghatározható. Az adat az egyes években a KATA alanyiságú társas vállalkozások számának és a Központi Statisztikai Hivatal jelentése szerinti összes bejegyzett közkereseti társaság számának különbsége. Mivel KATA alanyisággal csak a bt-k és a kkt-k rendelkezettek a társas vállalkozások közül, így az említett módszerrel közelítő adatokat kaphatunk. Adatok hiányában a 2018-as és a 2019-es év adatai az ismert adatokra illesztett lineáris trendvonal statisztikai becslései. A 2022-es adat a NAV-tól származó pontos adat.

Forrás: saját táblázat a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (2022), a Központi Statisztikai Hivatal (2022) adatai alapján, illetve a Világgazdaság (2018), Tamásné Szabó (2021) és Kerékgyártó (2018) leírásai alapján.

A törvény burkolt foglalkoztatás elleni pontjai ellenére ugyanebben az évben komoly szigorításra került sor, mivel többen is gyanították - köztük a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara is - miszerint a burkolt foglalkoztatás vélelme továbbra sem zárható ki és feltételezések szerint a KATA alanyok akár egyharmada is adócsalásra használhatja az adónemet. (Pap, 2020; MTI, 2020) Ennek eredményeképpen 2020. július 3-án az Országgyűlés módosította a 2012-es törvényt az alábbi pontokkal kiegészítve azt:

- belföldi székhelyű kapcsolt vállalkozásnak minősülő kifizetőtől származó bevétel után a kifizetőnek 40%-os mértékű adót kell megfizetnie
- belföldi székhelyű kifizetőtől származó összesítve évi 3 millió forintot meghaladó összegű juttatás esetén a 3 milliós határ feletti összeg után a kifizetőnek 40%-os mértékű adót kell megfizetnie. (Magyarország Kormánya, 2020)

A szigorítás célja a burkolt foglalkoztatás és az illegális adóoptimalizálás visszafogása volt, 2021. január 1-i hatállyal kezdve. (Jacsmenik, 2020; Kironsky, 2020)

2022-es hatályvesztéséig a KATA a szigorítás ellenére is népszerű maradt a jogosultak körében, mind az egyéni, mind a társas vállalkozások esetében. (Hecker, 2022)

II.5.2. A régi KATA betéti társaságokra vonatkozó szabályai

A KATA-t korábban a 2012. évi CXLVII. törvény szabályozta, mely 2013. január 1-től lépett hatályba. A betéti társaságokra vonatkozó legfőbb pontok a következők:

2. § 10. pontja értelmében a betéti társaságok kisadózó vállalkozásnak minősülnek, ahol a 2. § 11. szerint kisadózónak a betéti társaság ekként bejelentett beltárgya számít. Ez képzett jogalapot a betéti társaságok KATA fizetésére. A kisadózó beltág nélkül betéti társaság nem válhatott KATA alannyá.

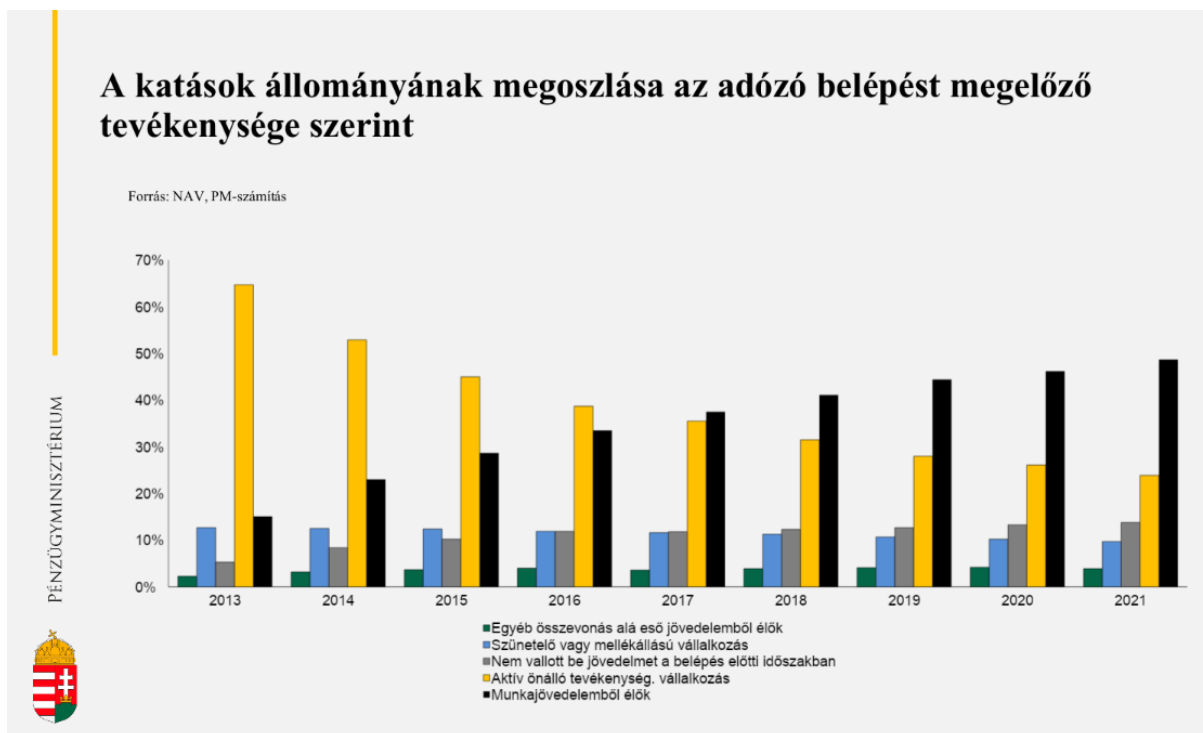
Betéti társaságok kizárólag magánszemély beltaggal válhattak KATA alannyá, amiről a 3. § c) pontja rendelkezett. Jogi személyek tagsága tehát kizárta a KATA alanyiságot a betéti társaságok esetében.

A betéti társaság kisadózóként bejelentett főállású tagok után havi 50 eFt, míg a főállásúnak nem minősülő kisadózó tagok után havi 25 eFt tételes adót volt köteles megfizetnie. A főállású tagok után emelt KATA is választható volt, melynek tételes összege havi 75 eFt volt. (Magyarország Kormánya, 2012)

II.6. Az új KATA törvény

2022. tavaszától a KATA újra kritikák kereszttüzébe került. A kormány több tagja szerint munkaviszony kerülésére és átminősítésre használja számos KATA alany az adónemet, amire felmérésekből is következtetni lehetett. (MTI, 2022; Pap, 2022) A legelterjedtebb módszer a munkavállaló alvállalkozóként való bejelentése volt, aki KATA-s adózóként jóval kedvezőbb feltételekkel tudott bevételre szert tenni, mintha általános munkavállalóként dolgozott volna. (Horváth, 2022; Pap, 2022) Számos szakértő azonban ezt túlzónak vagy megalapozatlannak tartotta. (Ruszin, 2023; Weiler, 2023)

A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara júniusban elemzést adott ki, mely szerint a KATA alanyok 13-18%-a a KATA eredeti céljain etikátlanul túlmutatóan, míg 22-33%-a (100-150 ezer alany) teljes visszaéléssel, adócsalásra használja az adónemet, ezzel számottevő bevételkiesést okozva az államnak. (BKIK, 2022; Kiss 2022)

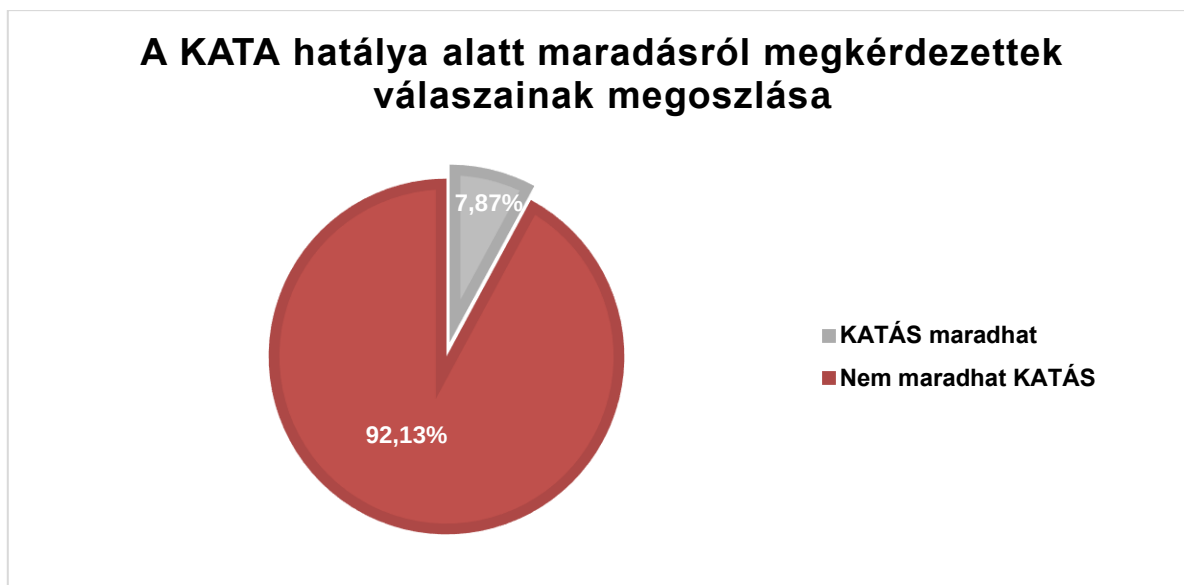

7. ábra: A Pénzügyminisztérium 2022-es felmérése a KATA-törvény kapcsán. A minisztérium többek között ezekkel az adatokkal szemlélte, hogy az évek alatt egyre többen használják burkolt foglalkoztatásra a KATA-t, ugyanis drasztikusan megnőtt az azok száma, akik a KATA alá való bejelentkezés előtt munkajövedelemből éltek. A statisztikából nem derül ki, hogy a korábban munkajövedelemből élők közül mennyien használták adóelkerülésre a KATA-t és mennyien jogszerűen.

Forrás: Weiler (2023)

A COVID és az energiaárak növekedése által különben is megtépzott államháztartás, a Kamara elemzése, az egyre hangosodó kritikák, illetve egyéb politikai okok miatt az Országgyűlés 2022. július 12-én a régi KATA törvény hatályát 2022. augusztus 31-ig limitálta és megszavazta a 2022. évi XIII. törvényt (az „új KATA törvényt”) mely ugyanezen év szeptember 1-étől lépett hatályba. Ennek eredményeképpen jelentősen szigorúbbá váltak a KATA alanyiság feltételei.

A továbbiakban kizárólag egyéni vállalkozók és a taxisok élhetnek a KATA választásával, míg a betéti társaságok, a közkereseti társaságok és az ügyvédi irodák nem tartozhatnak az új KATA hatálya alá. A legsúlyosabb korlát a KATA alanyok számlázását érinti, mely szerint a jövőben minden KATA alany kizárólag természetes személyeknek állíthat ki számlát. Eltörölték továbbá az emelt KATA lehetőségét is. (Magyarország Kormánya, 2022; Farkas, 2022)

8. ábra: A Billingo felmérésének „KATÁS maradhat-e szeptember 1. után?” kérdésére érkezett válaszok megoszlása. Az online kérdőívet 5000 fő töltötte ki.

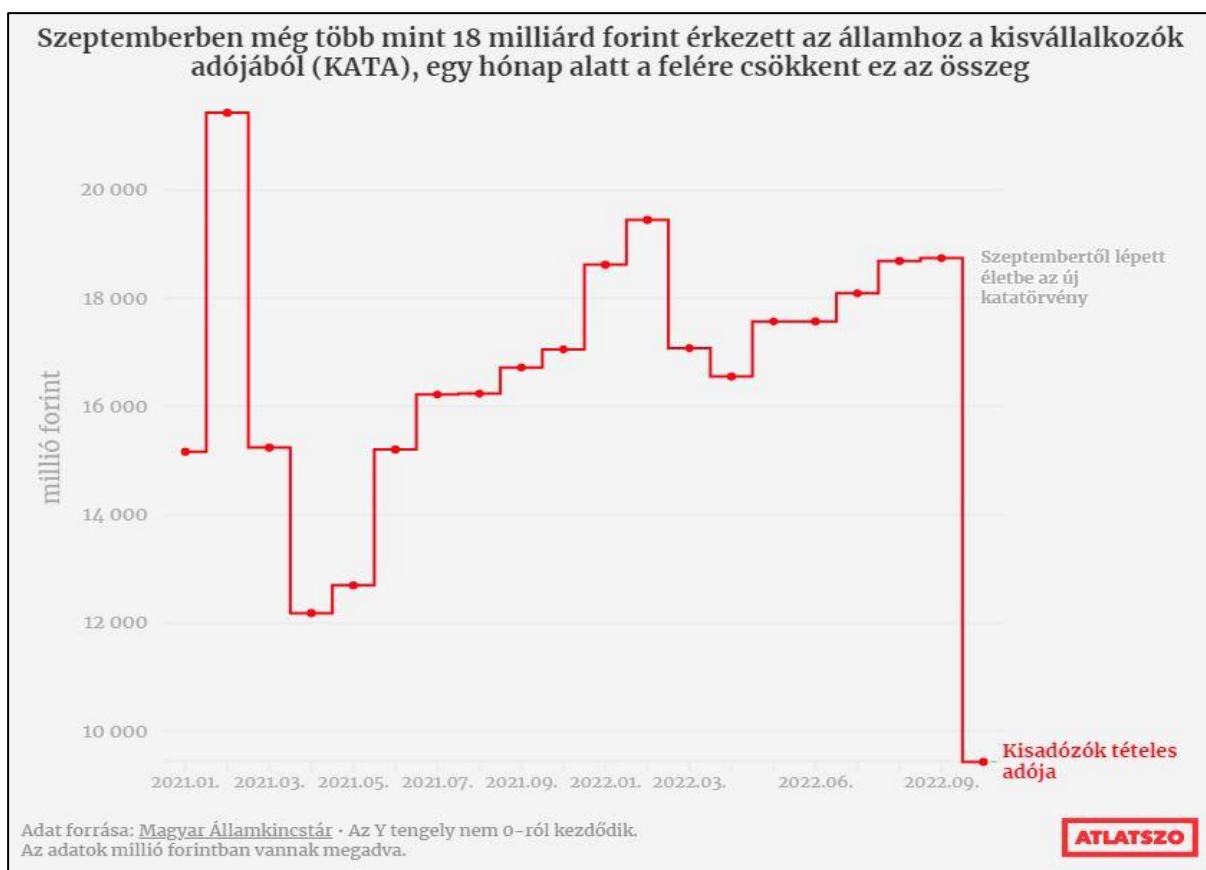
Forrás: saját ábra a Billingo Blogon közölt adatok alapján. Billingo Blog (2022)

A Billingo tanácsadói iroda felmérése (8. ábra) szerint a korábban KATA alanyú válaszadók csupán 8%-a maradhat szeptember 1. után is ezen adónem használója, illetve számos beszámoló és cikk szerint is drasztikus csökkenés várható a KATA alanyok számában mind az előbb említett jogi, mind pénzügyi okok miatt. (Billingo Blog, 2022) Ugyan a felmérés nem tekinthető teljeskörűnek és hivatalosnak, viszont szemléletes képet fest a KATA alanyok helyzetéről és előrejelzés értékű a KATA alanyok szeptember 1. utáni számát illetően.

A Magyar Államkincstár 2022. őszi adatai szerint a KATA-ból származó bevételek a felére csökkentek szeptemberről októberre, mely drasztikus csökkenésre enged következtetni a KATA alanyok számát illetően, ahogy a 9. ábra is szemlélteti. (Segesvári, 2022)

II.6.1. Későbbi kiegészítések

Az új törvény ellen erős társadalmi ellenállás szerveződött, illetve számos kritika is érte szakmai és politikai körökből egyaránt. A törvény emellett több nyitott kérdést is hagyott maga után, mely legfőképpen a társas vállalkozókat érintette. (Kuli, 2022; Szily, 2022; Kiss, 2022) Számos szakértő és ellenzéki politikus a Pénzügyminisztérium és a kormány állításait ellentmondásosnak és elhamarkodottnak találta, különösen annak fényében, hogy tanulmányok és társadalmi egyeztetés nélkül került eldöntésre a változtatás. (Weiler, 2023; Ruszin, 2023)

9. ábra: Az Átlátszón közzölt ábra a KATA-ból származó 2021. január és 2022. októbere közötti állami bevételekről. Az új KATA törvény utáni visszaesés jól látható az októberi adaton.

Forrás: Segesvári (2022)

Ezen problémák elhárítása végett a kormány kiegészítéseket tett az új KATA törvény kapcsán. Eltörölték a kötelező könyvvizsgálatot az eddig KATA alanyiságú társas vállalkozások számára, lehetővé tették az év közbeni adónem-váltást, az egyéni vállalkozóvá alakulást a társas vállalkozás kisadózó tagjának egyszerűsített végelszámolás megkezdése után, és mindezt egyszerűsített adminisztrációs eljárások keretében. (Joób, 2022; Asztalos et. al. 2022) A meghatározott szakmákban dolgozók számára pedig további lehetőség kínálkozott az EKHO (egyszerűsített közteherhivselési hozzájárulás) csökkentésével és adminisztrációjának könnyítésével. (Magyarország Kormánya, 2022; Joób, 2022) Ez utóbbi egyes becslések szerint viszont csak egy nagyon szűk kört érint, így elenyésző a hatása a több mint 450 ezer, a KATA változtatásában érintett tekintetében. (Előd, 2022) A NAV később egyszerűsítette a KATA-ból kilépők számára a kötelező, bevételekről szóló nyilatkozatokat is a kilépés egyszerűbbé tétele érdekében. (Iván-Nagy, 2022)

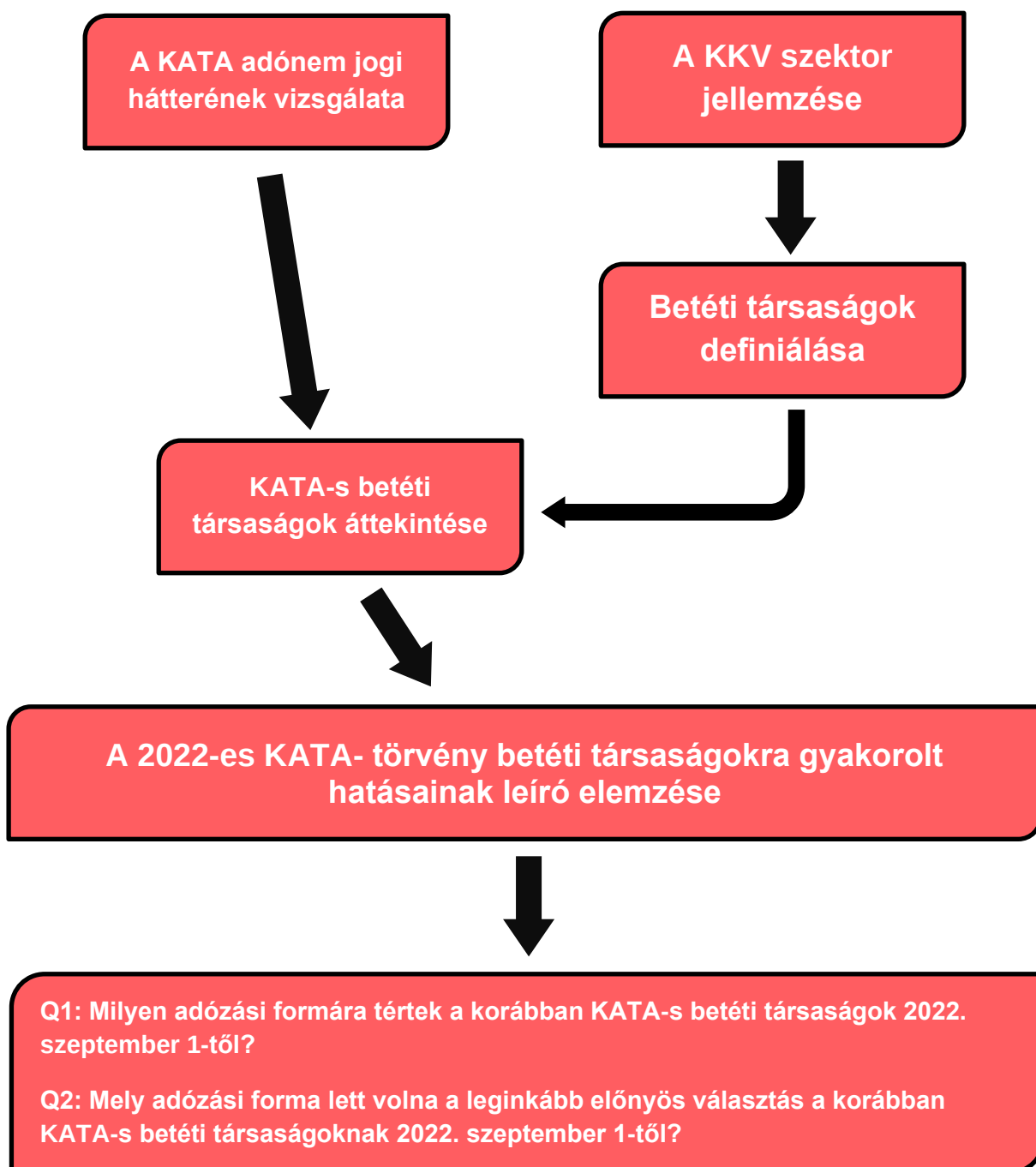
A NAV közleményei részletes leírásokat tartalmaznak a váltás ügymenetéről, amiből kiderül, hogy a betéti társaságok számára három főbb lehetőség állt nyitva:

- a társaság megszűnése, melynek jogutódja a kisadózó beltag válik egyéni vállalkozóvá alakulásakor
- a társaság jogutód nélküli megszűnése
- más adónem választása.

Ezen alternatívákhoz a kormányzat és a NAV a fentebb említett könnyítéseket biztosította, mivel általános szabályok szerint nem, vagy csak nagyon nehezen lehetett volna ezen lehetőségekkel élnie az érintetteknek. (Joób, 2022; H.Z., 2022; NAV, 2022d)

III. Kutatásmódszertan

A kutatás fókuszában a 2022-es KATA-törvény és annak betéti társaságokra gyakorolt hatása áll. A szakirodalmi részben bemutatásra került a kisadózók tételes adója, a KKV szektor és a betéti társaságok hazánkban és az Európai Unióban egyaránt. Az alábbi fejezet a szakirodalmi áttekintés alapján az empirikus kutatást mutatja be. A szakirodalmi részben ismertetett tématerületeket a 10. ábra foglalja össze.

10. ábra: A kutatás gondolatmenetének sematikus ábrája. Forrás: saját szerkesztés

III.1. Kutatási kérdések

Kutatási témám a 2022-es KATA-törvény betéti társaságokra gyakorolt hatásai, melyet a bt-k reakciói mentén kívánok bemutatni. Kutatási kérdéseim ezen reakciókat kívánják feltárni:

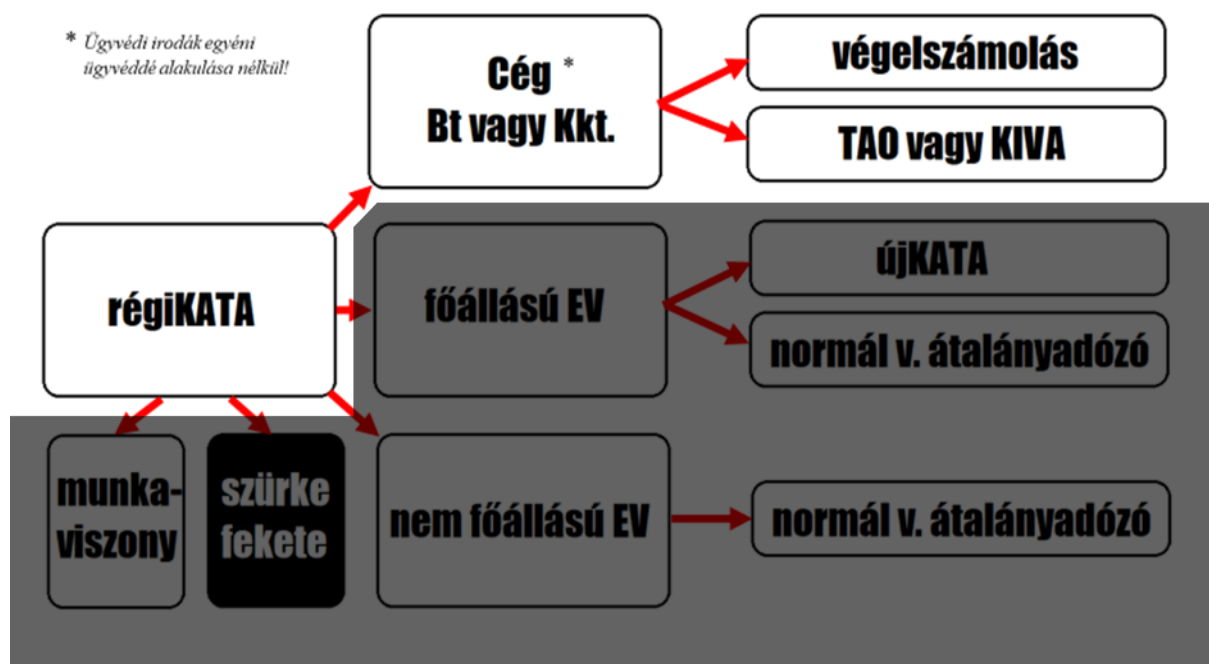
I. Q1: Milyen adózási formára tértek a korábban KATA-s betéti társaságok 2022. szeptember 1-től?

Az új törvény hatályba lépése előtt ~32.000 betéti társaság volt KATA alany (NAV, 2017-2021; KSH, 2023), melyeknek szeptember 1-től kötelezően át kellett térniük más adózási formára. Egyéb opcióként választhattak a jogi forma megváltoztatása és a megszűnés között. Kérdésem arra hivatott választ találni, hogy:

- az adóformát váltók milyen adózási formára milyen arányban váltottak és

- hány, korábban KATA-s betéti társaság szűnt meg.

A válaszok kvantifikálhatók, így egyértelműen vizsgálható az eredmény. Ehhez szekunder források kiértékelésére van szükség. A források kiválasztásánál fontos szempont a megbízhatóság és a visszakövethetőség.

11. ábra: A KATA alanyok választási lehetőségeinek döntési fája jogviszony/jogi forma szerint. A világos terület jelöli többek között a KATA-s betéti társaságok esetét.

Forrás: Ruszin (2022); Herczeg (2022)

II. Q2: Mely adózási forma lett volna a leginkább előnyös választás a korábban KATA-s betéti társaságoknak 2022. szeptember 1-től?

Számos betéti társaság választotta a KATA-t adózási formaként kedvezményes feltételei miatt. Azonban ezen társaságok számára a törvény 2022. júniusi kihirdetésétől mindössze másfél hónapjuk volt nyilatkozni, milyen adózási formát választanak a továbbiakban, vagy élhettek megszűnéssel (jogi forma változtatás, mint a betéti társaság megszűnése vagy jogutód nélküli megszűnés). A kutatás arra kíván választ találni, hogy az adózási forma változtatása esetén, mely, a betéti társaságok által választható adózási forma lett volna a legelőnyösebb pénzügyi szempontból. A kérdés komplex válaszadást igényel, mivel a választás számos változó függvénye és nem biztosan kvantifikálható.

A kutatási kérdések megválaszolása pontosabb képet adhat a 2022-es KATA törvény betéti társaságokra gyakorolt hatásairól.

III.2. Szekunder kutatás

A kutatás szélesítését és erősebb háttérét szorgalmazóan más céllal készített kutatások eredményeit is felhasználásra kerülnek. A szekunder kutatás legfőbb előnye annak költség- és időhatékonysága, továbbá a téma esetében pontos és aktuális információk elérhetők. A téma aktualitása miatt azonban ezen kutatások és felmérések száma alacsony, publicitásuk pedig korlátozott. Mindezek tudatában is azonban nagyban hozzájárulhatnak a kutatás pontosításához és értékének növeléséhez, mivel számszerű, statisztikai adatokat nyújtanak. (Gyulavári et al. 2017, 3. fejezet)

Ez a módszer kiválóan alkalmas választ adni az első kutatási kérdésre. A cél a betéti társaságokról szóló 2022. nyári és őszi, különböző típusú adatok összefűzése, amik elemzése egyértelmű választ adhat az adózási forma választásokra és megszűnések számára is. A felmérések kvantitatívak, statisztikai módszerrel való feldolgozásuk pedig számszerű válasszal szolgál az első kérdésre.

A második kérdés esetében a szekunder kutatás a kérdés komplexitása csak limitált válaszadásra képes, azonban értékes adatokkal szolgálhat.

A szekunder kutatás állami szervek (pl.: KSH, NAV) statisztikáinak kiértékeléséből áll, melyeket különböző médiumok (pl.: Átlátszó, Világgazdaság) által közzétett szakértői felmérések és elemzések támogatnak.

A szekunder kutatás elsősorban statisztikai adatokra támaszkodik, mivel az első kutatási kérdés (Q1) megválaszolása kvantitatív módon, számszerű adatok összehasonlításával érhető el (a választott adózási formák megoszlása, azaz melyiket választották inkább). A KATA-törvény aktualitása miatt és a releváns állami szervek (elsősorban NAV) viszonylag lassú utólagos adatközlése miatt azonban súlyos adathiány jellemző a témában. Ugyan számos igényelt adat elérhető szakmai cikkekben, azonban kivétel nélkül hiányosak, a kutatási kérdés lényegi részére pedig érintőlegesen térnek csak ki. Elmondható továbbá, hogy a NAV, a KSH, a Magyar Államkincstár és a Pénzügyminisztérium gyakorlatilag monopóliummal rendelkezik ezen adatokat illetően, aminek okán más szervek vagy cégek keresése nem vezetne eredményhez. Ennek ékes példája a Nemzeti Cégtárat fenntartó OPTEN Kft. mely adózási formákról nem rendelkezik adatokkal (Csigai, 2023) de elmondható, hogy a KSH sem rendelkezik teljeskörű és friss adatokkal az adóalanyiságokat illetően (Bozsikné, 2023)

Ennek fényében a kutatáshoz szükséges adatok egyedi megkereséssel kerültek hozzáférésre. A szekunder kutatás legfontosabb eleme a Nemzeti Adó- és Vámhivatal által megosztott, publikusan nem hozzáférhető, más célra készült statisztikai felmérések és adatok, melyeket egyedi igénylésre állítottak össze a kutatási kérdést támogató statisztikai adattáblákká. Lévén, hogy állami szervek által közölt, hivatalos adatok összesítéséről van szó, ezen táblák hozzáadott értéke nagyon magas, hitelességüket illetően pedig magas szinten megbízhatóak.

További, a kutatáshoz szükséges statisztikai adatok publikusan is hozzáférhetők a KSH STADAT rendszeréből és a MÁK központi költségvetésre vonatkozó adattábláiból.

III.3 Primer kutatás

A primer kutatás célja, hogy átfogóan és szakmailag biztosítottan jussak saját adatokhoz, melyek a kutatást szolgálják. Elsősorban annak eldöntése fontos, hogy a kutatás kvantitatív vagy kvalitatív legyen. Előbbi előnye, hogy pontos, statisztikai adatokkal tud szolgálni, egy kvantitatív, reprezentatív felmérés elvégzése a betéti társaságok sokaságára azonban nem fér bele jelen kutatás kereteibe. Nem csak ezen társaságok ismerete jelent problémát, de nagy számuk, válaszadási hajlandóságuk és nem utolsósorban a felmérés költsége is. Ennek eredményeképpen a primer kutatás alapját szakértőkkel folytatott mélyinterjúk jelentik kvalitatív módon. Ennek ugyan hátránya, hogy nem feltétlen számszerű és pontos választ kapunk, azonban az interjúkészítés sokkal rugalmasabb és kevesebb megkötést igényel. Hátránya ezzel szemben az időigényessége. Mindezek mellett elmondható, hogy a szakértők

által nyújtott információ – szakmai ismereteikből és kapcsolataikból kifolyólag – hűen tükrözi a betéti társaságok helyzetét.

A primer kutatás elsősorban a második kutatási kérdés megválaszolására megfelelő annak komplexitása miatt, azonban az első kérdés megválaszolásában is nagy szerepet játszik a téma aktualitásából fakadó nagyfokú adathiány miatt. (Gyulavári et al. 2017, 3.1; 4.1; 4.2. fejezet)

A második kutatási kérdés – ahogy ez említve volt – komplex választ igényel, számszerűen pedig nehéz meghatározni. Az adózási forma eldöntése számos változó függvénye és a társaságok pénzügyi adatai, illetve működési jellemzői is determináló tényezők. Felmérés készítése a betéti társaságok körében ez esetben is költséges lenne, így ezen információk szintén a mélyinterjúkban kerülnek begyűjtésre. A szakemberek leginkább becsülni tudják a korábban KATA-s betéti társaságok jellemzőit, méretbeli megoszlásait, azonban tapasztalatuk és hozzáértésük alapján az általuk mondottak megbízhatónak tekinthetők. A személyes részrehajlást elkerülendő, az interjúkban kiemeltnek tekintendők azon információk és válaszok, melyek megegyeznek mindkét szakértő esetén.

Az interjúra választott szakértők a témához való kapcsolódásuk alapján lettek kiválasztva:

- Babják Ágnes, független adótanácsadó, mérlegképes könyvelő;
- Ruszin Zsolt, könyvvizsgáló, adószakértő, a Magyar Könyvelők Országos Egyesületének alelnöke.

A mélyinterjúk esetén szükséges meghatározni előzetesen, hogy milyen információkra van szükség és ennek megfelelően milyen kérdések kerülnek feltevésre. Azonban a téma komplexitása és az adathiány miatt előnyös, ha minél több információ kerül begyűjtésre, emiatt pedig felmerülhetnek kérdések az interjú közben is. E kutatás esetén tervezett, mégis flexibilis interjúztatás a legelőnyösebb, aminek legjobb módja félig strukturált interjúk készítése. A strukturált interjúkérdések az 1. mellékletben találhatók.

A mélyinterjúra Babják Ágnessel személyesen került sor 2023. április 5-én, míg Ruszin Zsolttal telefonon keresztül 2023. április 8-án.

IV. A betéti társaságok adózása

Ebben a fejezetben a kutatások részletei és a kutatási kérdésekre adott válaszok kerülnek ismertetésre. Az adatok és az interjúk feldolgozása a 3. fejezetben leírt módszertan alapján zajlott.

IV.1. A korábban KATA-s betéti társaságok adózási megoszlása

A szekunder kutatás során az alábbi adattáblák kerültek felhasználásra:

- „9.2.1.2. A regisztrált gazdasági szervezetek száma havonta, gazdálkodási forma szerint - GFO'14”. Azonosító: gsz0051. (KSH, 2023)
- „Magyar Államkincstár - Központi Költségvetés - C) 2022. évi teljesítések havonta” (MÁK, 2023)
- „Nemzeti Adó- és Vámhivatal megkeresésre érkezett hivatalos válaszlevele” (NAV - Kertész, 2023)
- Zsók Sándor közérdekű adatigénylése KIVA tárgyában – válasz a Nemzeti Adó- és Vámhivatal részéről (NAV Központi Irányítás, 2023)

Ezen adatok felhasználásával, statisztikai módszerekkel válasz adható az első kutatási kérdésre (Q1).

IV.1.1 Statisztikai eljárás leírása

Az adatok feldolgozása abból indul ki, hogy a betéti társaságok 2022. szeptember 1. előtt három adózási forma (KATA, KIVA és TAO) közül választhattak a hatályos jogszabályok alapján. A táblák alapján ismertek az alábbi adatok:

- KATA alanyiságú működő betéti társaságok száma 2022. január 2-án és 2022. augusztus 2-án (NAV - Kertész, 2023):

$$Q_1; Q_8$$

ahol Q egy adott hónap működő KATA-s betéti társaságainak száma, az index száma pedig az adott hónap időtényezője.

- Működő betéti társaságok száma 2022. egyes hónapjainak és 2023. első három hónapjának utolsó napján (KSH, 2023):

$$Bt_1; Bt_2; \dots; Bt_{12}; \dots; Bt_{15}$$

ahol Bt egy adott hónap valamennyi működő betéti társaságainak száma, az index száma pedig az adott hónap időtényezője.

- KIVA alanyiságú működő betéti társaságok száma 2022. egyes hónapjainak utolsó napján (NAV, 2023):

$K_1; K_2; \dots; K_{12}$

ahol K egy adott hónap működő KIVA-s betéti társaságainak száma, az index száma pedig az adott hónap időtényezője.

Az időtényezők magyarázatát a 2. táblázat szemlélteti.

Év	2022												2023		
Hónap	január	február	március	április	május	június	július	augusztus	szeptember	október	november	december	január	február	március
Időtényező ($i \in \mathbb{N}$)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15

2. táblázat: A szekunder kutatás havi adataihoz használt időtényezők jelmagyarázata táblázatos formában.

Forrás: saját szerkesztés.

A KATA alanyiságú betéti társaságok havi száma 2022-ben valósághűen közelíthető a januári és az augusztusi adat közötti különbségének hetedével (átlagos havi változás január és augusztus között), aminek pontosságát a KATA-s bt-k számának 2021 óta tartó lassú és egyenletes csökkenése (Kertész, 2023) is igazolja. Az alábbi diszkrét függvénnyel meghatározhatóak a nem ismert hónapokra vonatkozó közelítő értékek:

$$Q_i = \begin{cases} Q_1 + (i-1) \frac{Q_8 - Q_1}{7} = Q_1 + (i-1) \overline{\Delta Q_{1 \rightarrow 8}}, & \text{ha } i < 8; \{1 \leq i \leq 12\} \\ 0 & , \text{ha } i \geq 8; \{1 \leq i \leq 12\} \end{cases}$$

ahol i egy kiválasztott hónap időtényezője, Q_i a KATA-s bt-k száma egy választott hónapban, $\overline{\Delta Q_{1 \rightarrow 8}}$ a KATA-s bt-k számának átlagos havi változása 2022. január és augusztus között. Ha a hónapok időtényezője 8 vagy annál több, az érték 0, mivel KATA-s bt-k száma a jogszabályi változásból kifolyólag szeptembertől 0 és nem változott.

Példa:

$$Q_4 = Q_1 + (4-1) \frac{31012 - 31752}{7} = 31752 + (-317,14) = 31434,86 \approx 31435$$

$$(\text{áprilisi adat}) = (\text{januári adat}) + (\text{KATA-s bt-k számának havi átlagos változása 2022-ben}) \times 3$$

Az adatokat illetően nincs okunk feltételezni számottevő havi kiugrásokat vagy szezonalitást, ugyanis a kutatás azzal az előfeltevéssel él, hogy a vállalkozások megszűnése független az év bármely szakaszától. Fontos megjegyezni, hogy általánosságban az év végi időszakban jellemzően látható kis kiugrás a megszűnésekben, de nem számottevően befolyásoló tényező a kutatási kérdés szempontjából. (KSH, 2023) Ezen felül elmondható, hogy ha a 2022. márciusában kezdődött ukrajnai háború, a kiugró infláció és a megemelkedett állami költsékezés negatívan befolyásolta volna a betéti társaságokat, akkor jóval drasztikusabb csökkenést látnánk a számukat illetően. Ezzel szemben a KATA-s bt-k számának havi átlagos csökkenése még alacsonyabb is, mint a 2021 óta megfigyelt havi átlagos csökkenések. (KSH, 2023)

Minekután ismert a KATA-s és KIVA-s betéti társaságok száma a 2022-es év egyes hónapjaiban, megállapítható, hogy hány TAO alanyiságú betéti társaság működött 2022. egyes hónapjaiban az alábbi módon:

$$T_i = Bt_i - Q_i - K_i$$

ahol T_i a TAO-t fizető bt-k száma egy adott hónapban, Q_i pedig szeptembertől a KATA-törvény miatt 0 ($Q_i = 0$, ha $i \geq 9$) így elég kivonni a KIVA alanyiságú bt-ket.

A következő lépés annak meghatározása, hogyan alakult azon betéti társaságok száma, melyek korábban KATA alanyiságúak voltak. Ilyen jellegű adatgyűjtés nem történt, mivel nem vizsgálják, hogy korábban KATA alanyiságú társaságok milyen adózási formára váltottak – legalábbis nem publikusan, de ennek elkészíttetése a hatósággal jelentős költségeket vonna maga után. Emiatt a 2022. január-augusztus között megfigyelt statisztikát alapul véve készíthető el egy becslés arra vonatkozóan, hogy az adott adó alanyiságú betéti társaságok számának havi változása organikus, vagy az átlagostól eltérő jelenség. A kutatás szempontjából – ahogy az említésre is került – az egyetlen externália, mely kiugrásokat eredményezhet, az az új KATA-törvény hatályba lépése. Ennek megfelelően a betéti társaságok számának havi változása adónemenként megtisztítható az organikus, átlagos adatoktól, ami után közelítő adat kapható a korábban KATA-s betéti társaságok számának változására adónemenként.

A számítás az alábbi módon történik arra vonatkozóan, hány, korábban KATA-s betéti társaság szűnt meg 2022 szeptemberben:

$${}^{\text{ex}}_m Q_9 = \Delta Bt_9 - \overline{\Delta K_{1 \rightarrow 8}} - \overline{\Delta T_{1 \rightarrow 8}}$$

ami szövegesen:

(korábban KATA-s, megszűnt bt-k száma 2022. szeptemberben) = (bt-k számának változása 2022. szeptemberben) – (KIVA-s és TAO-s bt-k átlagos havi megszűnésének száma 2022. január és szeptember között),

vagyis:

(KATA-s bt-k megszűnésének száma a KATA-törvény miatt 2022. szeptemberben) = (bt-k számának változása 2022. szeptemberben) – (bt-ok organikus megszűnésének száma)

Ugyanezen analógiával, kumulálva állapítható meg az év végi megszűnések száma:

$${}^{ex}_m Q_{12} = \sum_{i \rightarrow 12}^9 \Delta B t_i - i(\overline{\Delta K_{1 \rightarrow 8}} - \overline{\Delta T_{1 \rightarrow 8}})$$

ahol a ${}^{ex}Q$ jelöli a korábban KATA-s betéti társaságok halmazát, míg az m jelöli előbbieik azon részét, melyek megszűntek.

A KIVA-ra tért bt-k száma 2022 szeptemberében az alábbi módon határozható meg a meglévő adatok alapján:

$${}^{ex}_K Q_9 = \Delta K_9 - (\overline{\Delta K_{1 \rightarrow 8}})$$

ahol K alindex jelöli a KIVA-ra tért társaságokat.

Hasonlóan, de kumuláltan adható meg az adat 2022. decemberre is:

$${}^{ex}_K Q_{12} = \sum_{i \rightarrow 12}^9 \Delta K_9 - i(\overline{\Delta K_{1 \rightarrow 8}})$$

A TAO-ra tért bt-k száma ugyanezen elven határozható meg mind szeptemberre:

$${}^{ex}_T Q_9 = \Delta T_9 - (\overline{\Delta T_{1 \rightarrow 8}})$$

mind decemberre:

$${}^{ex}_T Q_{12} = \sum_{i \rightarrow 12}^9 \Delta T_9 - i(\overline{\Delta T_{1 \rightarrow 8}})$$

ahol T alindex jelöli a TAO-ra tért társaságokat.

Mivel a 2023-as évre csak az összes betéti társaság száma áll rendelkezésre, így azok számának változásához arányosítva lehet közelítőleg becsülni, hogy 2023. első három hónapjában – mikor rendelkezésre állnak adatok a betéti társaságok számára vonatkozóan – hogyan alakult a KIVA-ra vagy TAO-ra tért bt-k száma. Az arányosítás alapját az összes betéti társaság havi százalékos változása adja, a változás ütemének növekedésével vagy csökkenésével szükséges szorozni az egyvel korábbi időszak százalékos változását. Ezzel gyakorlatilag a KIVA-ra és a TAO-ra tért bt-k havi, százalékos változása kerül arányosításra az összes betéti társaság havi, százalékos változásával.

2023. januárjára az alábbi módon becsülhetők a KIVA-ra tért bt-k száma:

$$K_{13} = \left(\frac{Bt_{13}}{Bt_{12}} \frac{K_{12}}{K_{11}} + 1 \right) K_{12}$$

Illetve ugyanerre az időszakra a TAO-ra tért bt-k száma is:

$$T_{13} = \left(\frac{Bt_{13}}{Bt_{12}} \frac{T_{12}}{T_{11}} + 1 \right) T_{12}$$

A 2023. március végi becsült adatok kumulálhatóak ugyanezen az elven:

$$K_{15} = \prod_{i=13}^{11} \left(\frac{Bt_{i+2}}{Bt_{i+1}} \frac{K_{i+1}}{K_i} + 1 \right) K_{12} = \left(\frac{Bt_{15}}{Bt_{14}} \frac{K_{14}}{K_{13}} + 1 \right) \left(\frac{Bt_{14}}{Bt_{13}} \frac{K_{13}}{K_{12}} + 1 \right) \left(\frac{Bt_{13}}{Bt_{12}} \frac{K_{12}}{K_{11}} + 1 \right) K_{12}$$

$$T_{15} = \prod_{i=13}^{11} \left(\frac{Bt_{i+2}}{Bt_{i+1}} \frac{T_{i+1}}{T_i} + 1 \right) T_{12} = \left(\frac{Bt_{15}}{Bt_{14}} \frac{T_{14}}{T_{13}} + 1 \right) \left(\frac{Bt_{14}}{Bt_{13}} \frac{T_{13}}{T_{12}} + 1 \right) \left(\frac{Bt_{13}}{Bt_{12}} \frac{T_{12}}{T_{11}} + 1 \right) T_{12}$$

Ezen adatok és számítások meghatározásával megállapítható, milyen arányban választották a KIVA-t és a TAO-t a KATA-s bt-k és milyen arányban szűntek meg. A megoszlások választ adnak több időtávra is: azonnali hatás (2022. szeptember végi megoszlás), rövidtávú hatás (2022. december végi megoszlás) és középtávú hatás (2023. március végi megoszlás). A márciusi megoszlás kevésbé megbízható az adatok hiánya miatt, azonban a rendelkezésre álló információk alapján a lehető legközelítőbb becslés és előzetes betekintést adhat a középtávú hatásokra

IV.1.2 Az adatok számítása

Az ismert adatok és az általuk, a fenti módszerrel megállapított adatok alapján meghatározható, hány betéti társaság szűnt meg a 2022-es év egyes hónapjaiban, statisztikai alapon pedig

meghatározható, hogy a megszűnt társaságok milyen adóalanyisággal rendelkeztek és hogy megszűnésük hátterében a KATA-törvény vagy a 2022-es trendnek megfelelő organikus megszűnés állt.

A számításokat érdemes két részre osztani: szeptemberi számokra (ami a törvény azonnali hatását mutatja be) és a decemberi számokra (ami a törvény középtávú hatásait mutatja be). Az adatok aktualitásukból fakadó hiánya miatt a 2023-as évre vonatkozóan csak az összes betéti társaság száma áll rendelkezésre, így nem vizsgálható részletesen, hogy az év elején ezek a megszűnések adózási formák szerint hogyan alakultak. A mélyinterjúkon elhangzottakat - miszerint a társaságok jelentős része inkább várt az év végéig a döntéssel (Babják, 2023; Ruszin, 2023) - a statisztika is alátámasztja, hiszen az összes betéti társaság száma soha nem látott módon csökkent 2023 első negyedévében. A 2022 őszi és téli adatok alapján becsülhető, hogy a megszűnt társaságok a KATA-törvény hatására vagy organikusan (trendnek megfelelően) szűntek meg és hogy ezek a társaságok milyen adóalanyisággal rendelkeztek, ha feltételezzük, hogy a trendek arányosan folytatódtak 2023-ban is. A feltételezés megalapozott, mivel a törvényen kívül nem történt más, a magyarországi betéti társaságokra nagy hatást kiváltó externália ebben az időszakban (mint az említve volt, ha az ukrajnai háború és a magas infláció érdemi hatást váltott volna ki, erősebb csökkenési ütem lenne látható a betéti társaságok számát illetően).

A számítások az alábbi eredményeket hozták:

- 2022 szeptemberében 188 darab KATA alanyiságú betéti társaság szűnt meg, mely a 2022-es év átlagos havi csökkenéséhez (106 darab/hó) képest 77,4%-kal magasabb. Figyelembe véve a teljes sokaság (összes betéti társaság) szórását, ez a kiugrás magasnak tekinthető és minden bizonnyal a KATA-törvény hatása. Mindazonáltal kijelenthető, hogy a KATA-törvény nem okozott érdemi csökkenést a hatálybalépésekor azonnal, mivel a megszűnt KATA-s bt-k száma mindössze 0,6%-a a megelőző hónapban bejegyzett összes KATA-s bt. számának. Ennek legfőbb oka a feltételezhetően végelszámolások időigényessége és a vállalkozók bizonytalansága, amit alátámaszt a későbbi meredek csökkenése a bt-k számának.

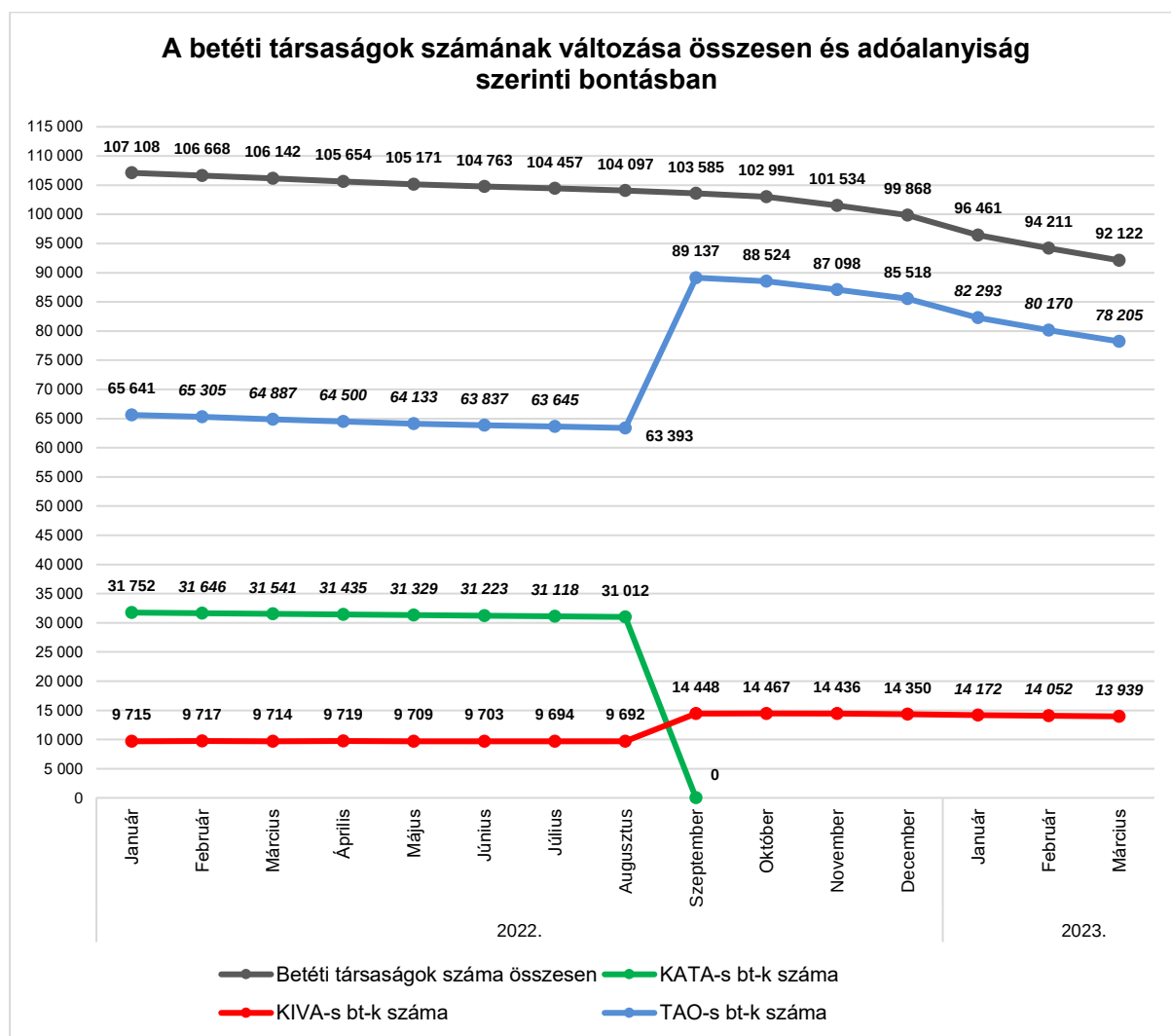
- 2022 szeptemberében 4.759 KATA-s bt. döntött úgy, hogy a továbbiakban KIVA alanyként folytatja működését. Ez a megelőző hónapban bejegyzett összes KATA-s bt. számának 15,4%-a.

- 2022 szeptemberében a KATA-s bt-k túlnyomó része, 26.065 darab vállalkozás vált a TAO alanyává. Babják szerint ennek legfőbb oka, hogy a TAO alanyiság szeptember 1-től kezdve automatikus volt, nem igényelt adminisztrációt a bt-k részéről. Egy másik jellemző ok a vállalkozók korlátozott rálátása a KIVA lehetséges előnyeire vagy egyáltalán annak létezésére. A könnyebb adminisztráció pedig jellemzően vonzó a vállalkozások számára, különösen, ha azok KKV típusúak, hiszen jelentős relatív erőforrás-igényt jelent számukra az adóadminisztráció. (Babják, 2023; Ruszin, 2023)

- 2022. decemberére statisztikai becslés alapján 88 darab bt. KIVA-ra tért át, 2.656 darab TAO-ra, korábban pedig KATA-s bt. szűnt meg. A szeptemberben megszűnt 188 társasággal együtt összesen 2.931 korábban KATA-s bt. szűnt meg 2022 utolsó hónapjára (azaz 4 hónap alatt), ami az augusztusban bejegyzett összes KATA-s bt-nek a 9,45%-a. Összehasonlításképpen 2021-ben 12 hónap alatt a KATA-s bt-k száma csak 5,66%-kal (ez 4 hónap alatt átlagosan 1,4%), 2022-ben januártól augusztusig pedig 8 hónap alatt csak 4,71%-kal (ez 4 hónap alatt átlagosan 2,35%) csökkent. A mélyinterjúkban (Babják, 2023; Ruszin, 2023) is szereplő információkkal egyhangzóan jól látszik a *végelszámolások miatti késleltetett kiugrás* a megszűnésekben és az, hogy számos társaság kívárta az év végét a megszűnéssel.

- 2022 decemberére az augusztusban bejegyzett 31.012 darab betéti társaságból még 28.081 működött, ebből 4.671 (15,1%) KIVA-, 23.730 (75,5%) pedig TAO alanyisággal. A KIVA-ra tért bt-k a statisztika szerint kisebb arányban szűntek meg (1,8%-uk), mint TAO-ra tért társaik (10,2%-uk). Ennek lehetséges oka, hogy a KIVA-ra tért bt-k tudatosabban terveztek tekintettel arra, hogy a KIVA választása általában csak azon bt-k esetében történt meg, melyek tisztában voltak a lehetőségeikkel vagy szakmai segítséget vettek igénybe. Ruszin és Babják is megjegyezték, hogy a döntést csak tudatos adótervezéssel lehetett megalapozni, azonban a vállalkozók információhiánya és bizonytalansága inkább a TAO irányába billentette a mérleget. Ezenfelül Babják személyes tapasztalati alapján több olyan vállalkozás is volt, amely várt a megszűnéssel vagy döntésképtelen volt, ezalatt pedig TAO alanyként működtek, mivel az automatikus volt. Ezen társaságok is hozzájárultak a TAO-ra tért bt-k kiugró megszűnéséhez a KIVA-ra tértekhez képest.

Számos bt. valóban várt a megszűnéssel év végéig, ahogy azt az interjúk és a 12. ábra alátámasztja, illetve utal rá a MÁK 2022-re vonatkozó költségvetési statisztikája is (MÁK, 2023):

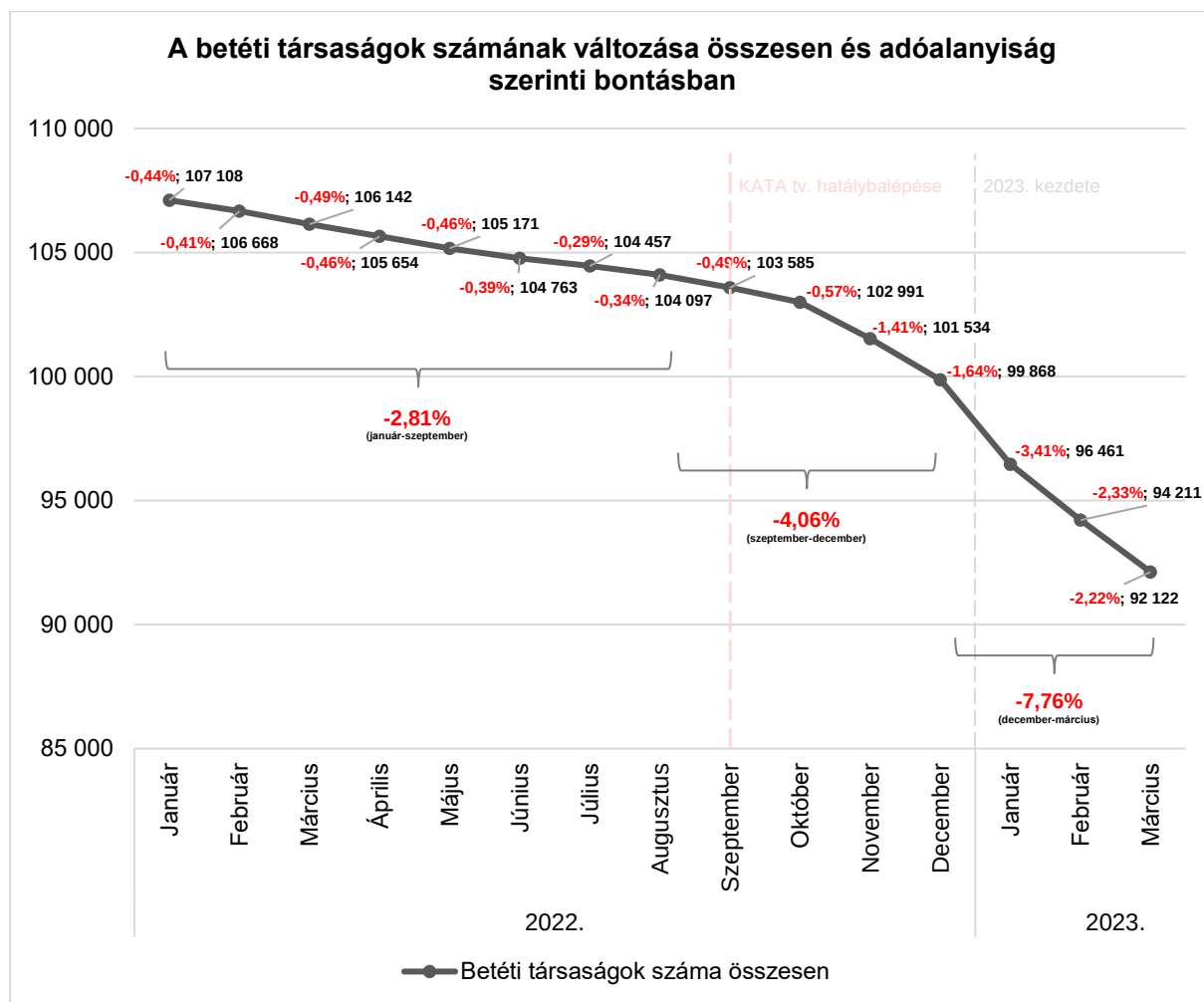

12. ábra: A betéti társaságok számának alakulása összesítve és adóalanyiságuk megoszlása szerint. A dőlt betűvel jelölt havi adatok becslések.

Forrás: saját szerkesztés a NAV (2022) és a KSH (2022-2023) adattáblái alapján

Jól látható, hogy a 2023-tól kezdődő csökkenés felülmúlja az eddigi trendeket. Mivel azonban 2023-ra vonatkozóan nem állnak rendelkezésre adatok a megoszlásról, így az eddigi trend alapján, arányosítással lehet következtetni a 2023-as év első három hónapjában megszűnt bt-k TAO és KIVA adózás szerinti megoszlására.

A 13. ábra szemlélteti az összes betéti társaság számát 2022. januártól egészen 2023. márciusig több részlettel:

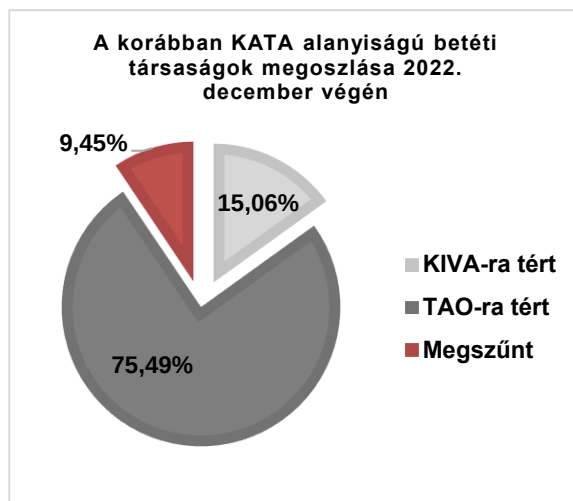
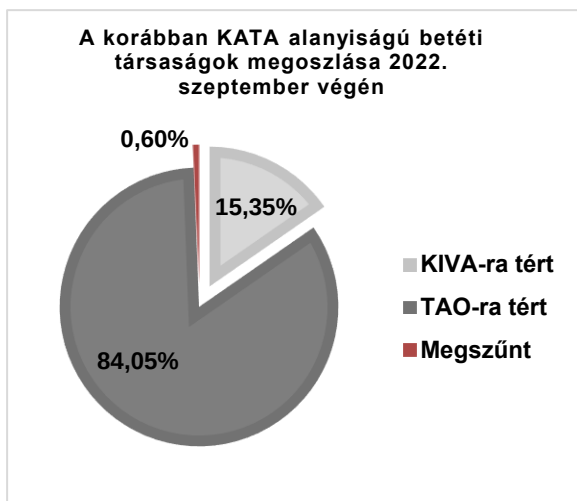

13. ábra: Az összes betéti társaság számának változása 2022. január és 2023. március között. 2023-tól kezdődően jól látható a historikus esés.

Forrás: saját szerkesztés a KSH (2022-2023) adattáblája alapján.

IV.1.3 A számítások eredménye

Az első kutatási kérdésre, vagyis „Milyen adózási formára tértek át a korábban KATA alanyisággal rendelkező betéti társaságok 2022. szeptemberétől?” a válasz két időtávra is megadható. Azonnali hatásként a társaságok 0,6%-a megszűnt, 15,35%-a KIVA alannyá vált, 84,05%-a TAO alannyá vált. A végelszámolások és a bizonytalanságok miatt azonban középtávon (év végéig) ezek az arányok számottevően megváltoztak. Decemberre a korábban KATA-s betéti társaságok 9,45%-a megszűnt, 15,06%-a KIVA alanyként, 75,49%-a pedig TAO alanyként folytatta.

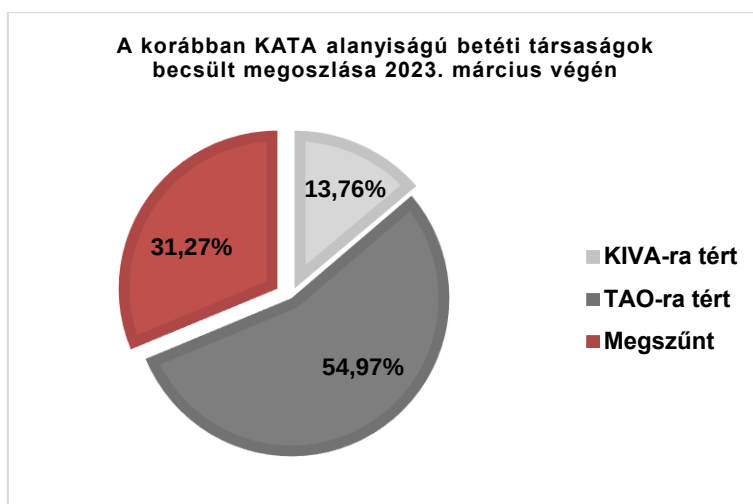

14. ábra: A 2022. szeptembere előtt KATA alanyiségű betéti társaságok megoszlása KIVA-ra térés, TAO-ra térés és megszűnés tekintetében 2022. szeptember végén és 2022. december végén.

Forrás: saját szerkesztés a szekunder kutatás statisztikai adatai alapján.

Válaszként tehát elmondható, hogy a korábban KATA adóalanyiségű betéti társaságok túlnyomó része inkább választotta a társasági adózást mind rövid- mind középtávon. A KIVA mindössze kicsivel több mint 15% számára volt vonzó választás, annak ellenére is, hogy jelentős előnyökkel járhat számos vállalkozás számára. Az interjúk rávilágítanak arra, hogy a TAO népszerűsége az adminisztrációs könnyebbségben (automatikus áttérés) rejlik vagy előnyösebb anyagi szempontból a betéti társaságoknak.

Kiegészítésként megemlítendő a 2023. márciusi becslés a korábban KATA-s bt-k megoszlására, amit a 15. ábra szemléltet:

15. ábra: A 2022. szeptembere előtt KATA alanyiségű betéti társaságok megoszlása KIVA-ra térés, TAO-ra térés és megszűnés tekintetében.

Forrás: saját szerkesztés a szekunder kutatás statisztikai adatai alapján.

Az ábra abból indul ki, hogy ismert az összes betéti társaság száma 2023. január, február és március hónapban, amely számok változása szerint arányosíthatók a KIVA-ra és TAO-ra tért korábban KATA-s bt-k száma is. Ehhez figyelembe kell venni, hogy a változások mértéke arányosítandó annak érdekében, így hasonló trend rajzolódik ki, mint az őszi adatokban – mindössze a mértékük változik, arányuk nem.

IV.2 A kedvezőbb adózási forma megválasztása

A második kutatási kérdésre a jogszabályok és a mélyinterjúk alapján egyértelmű válasz nem adható, mivel az előnyösebb adózási forma adott betéti társaság helyzetétől függ. A szakmai interjúk azonban részletesen, a lehető legtöbb tényezőre kitérve képesek segíteni egy komplex válasz adását.

IV.2.1 TAO és KIVA: A két adózási forma és különbségeik

A társasági adózás a legelterjedtebb adózási forma egész Európában, nagyjából minden piacgazdaságban megtalálható legalább ennek megfelelő közteher (Pfeffer, 2021; di Legge et al. 2022). Ezen közterhek elvi alapja a nyereség megadóztatása, szemben például a KATA-val, ami fix összeget jelent a nyereségtől függetlenül (NAV, 2022b). A TAO alapját a társaság adózás előtti eredménye adja, ami egy számviteli eredménykimutatás elkészítése után egyszerűen számolható. A TAO-t bármely vállalkozás választhatja cégformától és bevételtől függetlenül. A TAO kulcsa Magyarországon nemzetközi viszonylatban is igen alacsonynak számító 9%, azonban emellett még fizetendő a szociális hozzájárulási adó. Osztalék kivételekor további 15% személyi jövedelemadó terheli. (Pfeffer, 2021; NAV, 2022a)

A TAO esetén – annak ellenére, hogy nem számít kedvezményes adózási formának – is létezik számos adócsökkentő tétel, kedvezmény és állami támogatás (visszatérítendő és nem visszatérítendő is) bizonyos feltételek fennállása esetén. Ugyan a primer kutatásnak nem célja ezen kedvezményes lehetőségek maradéktalan bemutatása, a teljesség igénye nélkül kiemelendő példaként említhetők az alábbi kedvezmények:

- adózás előtti eredményt csökkentő kedvezmények:
 - K+F tevékenység kedvezménye,
 - KKV beruházási kedvezmény,
 - fejlesztési tartalék képzése;
- számított adóból levonható adókedvezmény:
 - fejlesztési kedvezmény,

- KKV kamatkedvezmény.

Fontos, hogy ezen kedvezmények érvényesítése számos különböző feltételhez kötött és nem automatikusak. (Kis, 2021; NAV, 2022a)

A kisvállalati adó ezzel szemben már formájából adódóan kedvezményes. A KIVA 2012 óta létező adózási forma, melyet a KATA mellett vezettek be a KKV szektor számára. Az EU-ban is egyedülálló közteher, melynek alapját a TAO-val szemben nem a nyereség, hanem a bértömeg adja. A bértömeg részét képezi minden személyi jellegű kifizetés és a kivett osztalék. A kedvezményes jellege abban jelentkezik, hogy kiváltja a társasági adót és a SZOCHO-t is. Mértéke 2022. január 1-től kezdődően 10%, ami ugyan magasabb a TAO 9%-os kulcsánál, viszont a megspórolásra kerül a 13%-os SZOCHO. (Sándorné, 2020; NAV, 2022c; Babják, 2023)

A KIVA választása nyilatkozathoz kötött és nem alkalmazható olyan vállalkozások számára, melyek az alanyiság adóévét megelőző adóévben:

- átlagos statisztikai állományi létszáma kapcsolt vállalkozások adataival együtt meghaladja az 50 főt;
- kapcsolt vállalkozások adataival együttesen kiszámított bevétele várhatóan meghaladja a 3 milliárd forintot
- mérlegfőösszege várhatóan meghaladja a 3 milliárd forintot.

A KIVA a Pénzügyminisztérium és a NAV álláspontja szerint is elsősorban olyan vállalkozások számára ajánlott, melyeknek a bértömege jelenti a költségek legnagyobb részét vagy amelyek fejlesztési cézzalattal visszaforgatják a nyereségüket. (NAV, 2022c; Magyarország Kormánya, 2023) Utóbbinak oka, hogy az osztalékként ki nem vett nyereség nem adóköteles KIVA alanyok esetében. (Babják, 2023)

A KIVA esetében további kedvezmény a tőkebevonás és a kapott osztalék levonása az adóalapból, ami különösen beruházások és fejlesztések – melyek külső tőke bevonását tették szükségessé – esetén lehet kiemelten előnyös.

IV.2.2 A korábban KATA alanyiságú betéti társaságok jellemzői

Míg a NAV és egyéb szekunder adatok alapján számszerűen meghatározható, hány KATA-s betéti társaság működött, azonban pénzügyi adataik, vállalati jellemzőik és hosszútávú céljaik nem ismertek. Ezen információk a mélyinterjúkból következtethetők szakértői becsléssel.

Az megkérdezett szakértők egyetértének abban, hogy a KATA elsősorban kisebb vállalkozók számára került bevezetésre gazdaságfehérítési célzattal, viszont elérhetővé tették a betéti társaságok számára is. „A betéti társaság a korlátolt felelősségű társaság és az egyéni vállalkozó között elhelyezkedő forma, mely egyesíti a korlátlan felelősséget a jogi személyiséggel” – Babják így határozta meg a betéti társasági vállalkozási formát felelősségi szempontból. Hozzátette, hogy a relatíve kis bevételű bt. azért is lehetett KATA alany, mert jellemzőiben közelebb áll az egyéni vállalkozóhoz. Ruszin is egyetért abban, hogy „ezek a társaságok jellemzően kisebbek voltak” amit tovább erősít a tény, hogy 12 millió forint összeghatár feletti bevétel esetén – ahogy Babják fogalmazott – „büntetőadót” kellett fizetni. A szakértők szerint ezen társaságok esetén jellemző volt az alacsony éves árbevétel (ami érthető is tekintettel a KATA bevételi határára, ami évi 12 millió forint volt) ami olykor akár mindössze csak pár millió forint volt, habár voltak olyanok is, akik megfizették a 40%-os mértéket, mivel – ahogy látszott is a 4-5. ábrákon – bizonyos mértékig úgy is előnyösebb volt más adózási formánál. Ezen társaságok emellett jellemzően kifizették „maguknak” vagyis ügyvezetőjüknek a nyereséget munkabérként.

IV.2.3 Előnyök és hátrányok a korábban KATA alanyiségű betéti társaságok szemszögéből

Ugyan számos előny és hátrány is felsorakoztatható mindkét adónem mellett, azonban az interjúk fő fókuszja a korábban KATA-s betéti társaságok szemszögéből való vizsgálat.

E nézőpontból a TAO elsőszámú előnye, hogy kockázatmentesen választható és a TAO alá való bejelentkezés sem jár külön adminisztrációval. A volt KATA-s bt-k a KATA 2022. szeptemberi megváltozása után külön nyilatkozat nélkül TAO alanyokká váltak és ez nem járt semmilyen adminisztrációval vagy nyilatkozattétellel.

A TAO továbbá enyhébben adóztatja az osztalékot, mint a KIVA. A teljes összeg kivételekor ugyanis a KIVA drágábbá válik, mivel előbbi esetén a 9%-os, míg utóbbi esetén 10%-os adót kell megfizetni.

A KIVA elsősorban azon vállalkozásoknak előnyös, melyek bértömege jelenti a legnagyobb költséget a vállalkozásban vagy nyereségüket nem veszik ki osztalékként, hanem beruházzák. A beruházás ráadásul egyszerűbben adminisztrálható, mint a TAO esetében, mivel nem szükséges például fejlesztési tartalék képzése.

Osztalék kivételekor ez az előny csökken a SZOCHO plafonig. (Babják, 2023) További fontos tényező, hogy milyen közép- és hosszútávú tervekkel számol a vállalkozás, mivel a visszaforgatott nyereség nem adóköteles a KIVA alatt. (Ruszin, 2023)

IV.2.4 Szakértői vélemények

A megkérdezett szakértők (Babják, 2023; Ruszin, 2023) egyöntetű véleménye alapján a KIVA és TAO választásának esetében a leginkább befolyásoló tényezők az adott bt. éves bevétele, bértömege, kivét/osztalék mértéke és a vállalkozás üzleti tervei. Ez elsősorban a KIVA és a TAO egymástól erősen eltérő adóalap-számítási módszerének eredménye.

A NAV (NAV, 2022a, 2022c; Magyarország Kormánya, 2023) és a szakértők (Babják, 2023; Ruszin, 2023) is egyetértenek abban, hogy a KIVA ösztönzi a béremelést és a foglalkoztatottságot, lényegében előnyösebb olyan vállalatok számára, melyek sok munkavállalót foglalkoztatnak, kifizetéseik nagyrésze pedig személyi jellegű kifizetés. Ennek oka elsősorban a SZOCHO magasabb mértéke, ami 13%, szemben a KIVA 10%-os kulcsával. Kis hátrányt jelent ez azon vállalkozásoknak, melyeknél alacsony a személyi kifizetések mértéke, mivel a SZOCHO nem jelentkezik olyan számottevően ezen cégek esetében. A TAO ezzel szemben klasszikusan az árbevétel költségekkal csökkentett összegét tekinti adóalapnak (az adózás előtti eredményt), mértéke 9% és nem vált ki más közterhet (Pfeffer, 2021; NAV, 2022a). Mindezek tudatában a TAO azon cégeknek kedvező, melyek kevesebb kifizetéssel rendelkeznek, nyereségüket inkább a cégben tartják, tartalékot képezve. Az osztalékot KIVA esetében továbbá terheli a 13% SZOCHO és a 15% SZJA, mely így a 10%-os mérték mellett 1%-kal magasabb, mint a TAO esetében. A különbség tehát kis bevételek mellett nem számottevő.

A különböző változók figyelembevétele ugyan fontos, azonban ezek nélkül megállapítható az interjúk elmondásai alapján az az összefüggés, hogy míg a bértömeget terhelő 10%-os KIVA alacsonyabb mint a nyereséget terhelő 9%-os TAO és a bérek 13%-os SZOCHO terhének összege, addig a KIVA előnyösebb választás lesz pénzügyileg.

Fontos kiemelni, hogy a mélyinterjúk (Babják, 2023; Ruszin, 2023) által megvilágított, a korábban KATA alanyiságú betéti társaságok tulajdonságai arra engednek következtetni, hogy a KIVA előnyösebb megoldást jelentett volna ezen vállalkozások számára. Ruszin (2023) szerint „nagyjából 10 KATA-s bt-ből 8-nak jobban megérte a KIVA a TAO helyett, leginkább a halasztható nyereségadózás miatt”, míg Babják (2023) úgy fogalmazott, hogy „Aki egy kicsit okosabb volt, az azt mondta, hogy KIVA alapján adózik [a KATA után]”. A szakértők szerint a személyi kifizetések jellemzően relatíve magasabbak voltak ezen társaságoknál, vagy – lévén, hogy kis bevételű, akár kezdő vállalkozásokról volt szó – sokszor visszaforgatták nyereségüket.

Nem lehet eltekinteni azonban attól, hogy a döntéshez „ismerni kell hozzá a vállalkozást” (Sándorné, 2020) Sándorné strukturáltan, Babják és Ruszin véleményével egybehangzóan az alábbi tényezőket emeli ki, mint döntési tényezőket:

- költségstruktúra, ezen belül a személyi kifizetések aránya (jövőbeli elképzelések);
- a társasági adó alatt megszerezhető adókedvezmények;
- a társasági adó hatálya alatt keletkezett kötelezettségek (pl. fejlesztési tartalék miatt);
- a vállalkozás beruházási tervei;
- a vállalkozás tőkeműveleteit, különös tekintettel az osztalékfizetési elképzelésekre stb.

Mindkét megkérdezett szakértő (Babják, 2023; Ruszin, 2023) kiemeli az adminisztrációs költségeket, mint a vállalkozókat erősen befolyásoló tényezőt. Babják (2023) úgy fogalmazott, hogy „[számukra] jelentős költség az adminisztrációnak a megnövekedett költsége”. A KIVA adminisztrációja egyszerűbb a TAO-nál, ráadásul a SZOCHO kiváltásával annak adminisztrációját is „megszünteti”. A KIVA esetén csak a belépéskor merült fel többletadminisztráció a TAO-hoz képest, mivel utóbbi automatikus volt, előbbi pedig nyilatkozathoz kötött.

A KIVA melletti további érv a helyi iparüzési adó egyszerűsített, alternatív számítási módja, mely alapul a bérköltség (azaz a KIVA alap) 120%-át veszi. Az alap választása egyéni döntés mérlegelése és változó, hogy előnyösebb-e, azonban nem vitatható, hogy egy lehetséges kedvezményt biztosít, mely a TAO esetén nem választható. Ez a fajta számítási mód emellett egyszerűbb adminisztrációs szempontból. (Babják, 2023; Ruszin, 2023)

További érv a KIVA mellett egy adójogi „kiskapu”. A KIVA ugyanis alapvetően „bünteti a pénztár egyenleg növekményét, viszont nem terheli a tulajdonos felé fennálló követelés növekményét”. (Ruszin, 2023) Ez azt jelenti, hogy a KIVA-s vállalkozó önmagának (mint magánszemélynek) nyújtott kölcsönét nem terheli adó, helyette a kölcsön kamatát kell később visszafizetni. A kamat pénzügyi nyereségként kerül elszámolásra a KIVA-s cég könyveiben, azonban a nyereség adózása a KIVA alatt halasztható, ami az évek alatt elinflálódik. A kamat mértéke az MNB által meghatározott jegybanki alapkamat 5%-kal növelve, melynek adóvonzata a KIVA 10%-os mértéke, mikor az kivételre kerül. Magas infláció mellett (mely jellemző volt a 2022-es évben és 2023 elején is) a kamat reálértéke fokozatosan csökken (feltéve, ha az infláció meghaladja az MNB+5%-os kamat mértékét, ami 2022-ben igaz volt), míg alacsony inflációs környezetben (mikor jellemzően alacsonyabb is az alapkamat) a kamat mértéke relatíve alacsony. (Ruszin, 2023)

A szakértői vélemények (Babják, 2023; Ruszin, 2023) alapján elmondható, hogy a választás elsősorban üzleti tervezés függvénye, azonban adminisztrációs szempontból a KIVA egyszerűbb, és megalapozott az elképzelés, hogy a KATA-s betéti társaságok jellemzően kedvezőbben adózhattak volna KIVA- mint TAO alanyként.

V. A KATA-törvény hatásának összegzése a betéti társaságok szempontjából

A kutatás eredményét tekintve sikeresnek mondható, mivel megválaszolásra került mindkét kutatási kérdés. Ezen válaszok egy ellentmondásos helyzetet mutatnak be, melyben a KATA-s betéti társaságok jelentősen preferálták a társasági adózást egy olyan kedvezményes adózással, a kisvállalati adóval szemben, amely a megkérdezett szakértők szerint nagyobb arányban volt előnyös ezen szervezetek számára.

V.1 Az ellentmondás gyökerei, magyarázata

Az alábbiakban a lehetséges okok kerülnek megnevezésre, amely az említett eredményekhez vezettek vagy hozzájárultak. Az interjúk és számos szakirodalmi forrás alapján több ok is megnevezhető.

V.1.1 Adminisztrációs terhek

A KATA-törvény egyértelmű törést jelentett számos betéti társaság számára, mely kedvező pénzügyi előnyei mellett a rendkívül egyszerű adminisztráció lehetőségét is elvesztették. Különös nehézséget jelent a kettős könyvelésre való áttérés és az ezzel járó könyvelési költségek, illetve adminisztráció. A statisztikák és a mélyinterjúk alapján a társaságok nehezen viselik az adminisztrációs terheket, mivel méretükből és árbevételükből adódóan jelentős megterhelést jelent számukra.

A TAO választása nem volt feltételhez kötött, nem volt szükséges semmilyen dokumentum vagy formanyomtatvány benyújtása az adóhatóság felé. Mivel az adminisztráció nehézséget jelentett ezen társaságoknak, így inkább vonakodtak beadni a nyomtatványt.

V.1.2 Információs vákuum

Az interjúk támogatják azt a gyökérokot, mely szerint a KATA-s bt-k jelentős része nem volt teljes ismeretében lehetőségeiknek, sőt számos esetben hiányoztak alapvető összefüggések és információk számukra. Babják Ágnes az érintetti körrel úgy nyilatkozott, hogy nem várható el, hogy a teljes adórendszert megértsék, azonban meglepően sok lehetőségről nem értesülnek,

egyesekek számára pedig túl bonyolult. Szintén kiemeli, hogy a NAV minden társaságot - melynek a KIVA feltehetően előnnyel jár - levélben tájékoztatott. A Pénzügyminisztérium MS Excel alapú kalkulátort is létrehozott, hogy a vállalkozók könnyebben tudjanak dönteni. Mindez arra enged következtetni, hogy valóban hiányos volt az adózók tudása és így inkább döntöttek (vagy nem döntöttek, mert automatikus volt) amellet, amit ismertek.

Az informáltság hiánya azonban nem csak az adózókat érintette, hanem a nekik dolgozó könyvelő- és adótanácsadó szakembereket is. Az adózó nem feltétlenül számviteli szakember, ezért is szervezik ki jellemzően a kisebb vállalkozások ezeket a feladatokat, és elvárja, hogy a lehető legjobb megoldással vezesse a vállalkozás könyveit. Ahogy Ruszin Zsolt fogalmazott, „A döntéshez adótervezésre volt szükség. Ezt csak szakemberrel lehetett érdemben lefolytatni. Az országban néhány száz olyan adószakértő, könyvelő van, aki teljesen átlátja az összes döntési utat és annak szabályait” reflektálva arra kérdésre, hogy a TAO vagy a KIVA lett volna a jobb döntés. Számos szakmai cikk is arra enged következtetni, hogy a könyvelők nem voltak felkészülve a változásra, hozzáértésük az elmúlt évek volatilitása miatt romlott, amit tovább erősített az erőteljes specializálódás, ami nélkülözötte más adónemek ismeretét.

Elmondható tehát, hogy mind az adózók, mind a szakemberek informátlansága hozzájárult az ismertebb és „automatikus” társasági adó választásához a KATA-s bt-k körében.

V.1.3 Bizonytalanság

A törvény bevezetésének hirtelensége és az azzal járó hektikusság súlyos bizonytalansághoz vezetett. Ezt jól példázza az elkapkodott döntés és a 2 hónapos ablakban bevezetett kiigazítások, kedvezmények, mint például az egyszerűbb egyéni vállalkozóvá alakulás és a kötelező könyvvizsgálat elmaradása. A törvényi változások, különösen ilyen időtávon bizonytalan környezethez vezetnek, ilyenkor pedig jellemzően nyúlnak a biztosabb pontok felé az érintettek, ez esetben a társasági adózáshoz.

Az interjúk alátámasztják az elképzelést, miszerint az érintett adózók bizonytalanok voltak. Ennek ékes példája, hogy számos adózó Babják Ágnes szerint azért választotta a TAO-t, mert kívárt a döntéssel, nem tudták, pontosan mit kéne tenni. A szeptember végi megszűnések alacsony száma is arra enged következtetni, hogy sokan kívártak, nem voltak biztosak a megszüntetésben.

V.1.4 Döntési kényszer

A törvény kihirdetése és hatálybalépése közötti két hónap kifejezetten kevés időt hagyott arra, hogy a KATA alanyok átgondolhassák, milyen lépéseket tesznek. A betéti társaságok különösen nehéz helyzetbe kerültek, mivel számukra nem volt többé lehetőség a KATA, így egy nagyon rövid határidőjű, viszont kritikus döntést kellett meghozniuk. A KIVA-t kevésbé ismerték, nem volt idő átfogó vizsgálatra és a TAO-hoz nem kellett külön adminisztrációt benyújtani. Ez ahhoz vezetett, hogy többen választották a TAO-t a nyomás miatt, anélkül, hogy érdemi módon mérlegelhettek volna.

V.1.5 Akiknek valóban nem a KIVA volt előnyösebb

Léteztek olyan KATA-s betéti társaságok, melyek számára a társasági adózás valóban jobb eredményekre adott lehetőséget. Ahogy említve volt, ezek jellemzően olyan KATA-s bt-k voltak, melyek bértömege relatíve alacsony volt vagy magas osztalékot fizettek ki. Ezek száma ugyan nem ismert, de mind Babják, mind Ruszin elmondása szerint egy jóval kisebb hányadot képviseltek.

Hasonlóan, voltak olyan társaságok is, akiknek szintén nem a KIVA volt a lehető legjobb megoldás, hanem az átalakulás (jogutóddal való megszűnés) vagy jogutód nélküli megszűnés. A NAV számukra nyitva is hagyta az egyéni vállalkozóvá alakulás egyszerűsített lehetőségét 2022. szeptember után, ahol a kisadózó beltág folytathatta a tevékenységet még a bt. végelszámolásának befejezése előtt. Ruszin így fogalmaz: „A betéti társaságokat általában akkor szüntették meg, amikor számítással is alátámasztható volt, hogy a kettős könyvvitel drágább és körülményes, összességében 30-35%-os terhelést is jelenthet, és hiába a sok befizetett adó, a TB ellátási alap továbbra is a minimálbér marad (az osztalék típusú adózás miatt). Ennél sokkal jobb volt az átalányadózás, amelynek minden adóforintja mögött ellátási alap van”.

Mindezen vállalkozások erősítik azok számát, akik nem a KIVA mellett döntöttek, ám ebben az esetben megalapozott döntésről van szó, amihez sok esetben szakértőt kellett bevonni (Ruszin, 2023) szemben a bt-k többségével.

V.2 Következmények és jövőbeli kilátások

KATA-s betéti társaságok több mint háromnegyede TAO alannyá vált, míg mindössze 15% döntött a KIVA mellett, ami a szakértők szerint pedig az esetek jelentős részében lett volna pénzügyileg és adminisztrációs költségek szerint is kedvezőbb.

A bt-k megszűnésének üteme történelmi szinteket ért el, mely egyértelműen a KATA-törvénynek tudható be. Ugyan 2022-ben több mint 90% tovább folytatta tevékenységét a TAO vagy a KIVA hatálya alatt, a 2023 márciusi becslés szerint akár 30% is lehet a megszűnések aránya. A KIVA jellemzően előnyösebb megoldás volt, azonban - a kormányzati szervek várakozásaival szemben is - a KIVA továbbra sem örvend tömeges népszerűségnek.

A betéti társaságok működése veszített létjogosultságából, hiszen kevesebb kedvezménnyel rendelkezik, mint egy egyéni vállalkozó és több adminisztrációs terhe van (pl.: átalányadózás lehetősége; kettős könyvvitel) de több felelősséggel rendelkezik, mint egy kft. Emellett kiemelendő, hogy szükséges egy kültag bevonása is, ami esetleges korlátot jelenthet a vállalkozók számára. A kft-k folyamatos számbeli növekedése és az egyéni vállalkozók számának visszanövekedése a betéti társaságok számának soha nem látott csökkenése mellett jól illusztrálja ezen problémák hatását.

A kutatás rávilágított a kisadózók adózással kapcsolatos korlátozott tájékozottságára, amely eredményeként a KKV szektor szereplői nem tudják kihasználni a magyar adórendszer nyújtotta kedvezményeket és lehetőségeket. Ezen adóalanyok emellett kifejezetten érzékenyek az adminisztrációs terhekre, amit jól szemléltet a társasági adó népszerűsége, mikor választani lehetett a KIVA és a TAO között. Ezek a terhek lehetséges anyagi vonzatuk mellett kockázatot és bizonytalanságot hordoznak magukban, amit ezen szereplők valószínűleg a jövőben is igyekeznek majd elkerülni.

A korábban KATA-s betéti társaságoknak alaposan át kell gondolniuk jövőjüket és érdemes lehet számukra szakértőt bevonni vagy az adózási szabályok részletes mérlegelésén keresztül valamennyi lehetőségüket megismerni. A vállalkozók nem hagyhatják figyelmen kívül az adórendszer folyamatos változását annak súlyos hatásai miatt és szükséges lenne számukra magasabb szinten megismerkedni a közteherviseléssel és annak szabályaival. Ugyan mind a NAV, mind a Pénzügyminisztérium folytat figyelemfelhívó kampányokat, az állam részéről az adózás egyszerűsítése és átláthatóbbá tétele jelentene segítséget nem csak a betéti társaságoknak, de a gazdasági szereplők nagy többségének is.

VI. Összefoglalás

A 2022-es KATA-törvény hatályba lépése mellett, hogy komoly kihívást jelentett több tízezer vállalkozónak, különösen nehéz helyzetbe hozta a KATA alanyiságú betéti társaságokat, mivel e vállalkozások teljes mértékben kikerültek a törvény hatálya alól. Ezen társaságok két adónem alá jelentkezhettek be: a társasági adó vagy a kivállalati adó alá. Kutatásom rávilágít, hogy e társaságok javarészt, több mint háromnegyedük a TAO-t választották és csak egy jóval kisebb hányad a KIVA-t, amellet, hogy számos társaság – jogi formájában legalábbis – megszűnt. Megállapítható azonban a szakértői interjúk alapján, hogy a KIVA több esetben is előnyösebb választás lett volna a korábban KATA-t fizető betéti társaságoknak, szakmai szempontból pedig igen meglepő, hogy annak ellenére, hogy a többség számára a KIVA előnyösebb lett volna, mégis csak töredék választotta azt. Azonban az adórendszer bonyolultsága, a vállalkozók ismerethiánya és a rendkívül rövid átállási idő ahhoz vezetett, hogy sok érintett vállalkozó a nagyobb eséllyel előnytelenebb TAO-t választották.

Elmondható tehát, hogy a KATA-s bt-k többségében előnytelenebb döntést hoztak 2022. őszén, azonban több tényező is hátráltatta őket helyzetük értékelésében. A korábban KATA-s betéti társaságok sorsa bizonytalanná vált, mindazonáltal az eddigi trendek folytatódását feltételezve valószínűsíthető, hogy a bt-k száma tovább és meredekebben csökken a szűkülő lehetőségek és az előnyösebb alternatíváknak köszönhetően.

VII. Felhasznált irodalom és források jegyzéke

- Adó Online (2022. augusztus 10.). Jó hírek jöttek a katás bt beltágoknak, az ekhosokat foglalkoztatóknak és az exportőr cégeknek. *Adó Online*. <https://ado.hu/ado/jo-hirek-jottek-a-katas-bt-beltagjainak-az-ekhosokat-foglalkoztatoknak-es-az-exportor-cegeknek/>
- Adó Online. (2019. június 11.). Megszűnik az eva – élt 17 évet. *Adó Online*. <https://ado.hu/ado/megszunik-az-eva-elt-17-evet/>
- Adó Online. (2022. május 13). 460 ezer katást tart nyilván az adóhivatal. *Adó Online*. <https://ado.hu/ado/460-ezer-katast-tart-nyilvan-az-adohivatal/>
- adozona.hu (2022. augusztus 20.). Mikorra kell ütemezni a katás bt. végelszámolását?. *Adózóna*. https://adozona.hu/kata_kiva/Mikorra_kell_utemezni_a_katas_bt_vegelszamo_XTDLBQ
- Aradi H. (2022. november 4). A NAV adatai szerint se voltak tömeges adócsalók a katások. *Telex*. <https://telex.hu/belfold/2022/11/04/mfor-nav-adatok-kata-adocsalas>
- Asztalos Zs., Rabné, Barizs G. (2022.09.02) Adózást könnyítő intézkedések a kisadózó vállalkozások tételes adójának megszűnése kapcsán. *Adóvilág, XXVI. évf., 9. szám, 2-4.* https://nav.gov.hu/kiadvanyok/adovilag/adovilag-2022/Az_ADOVILAG_2022_9._szama
- Ausztria Pénzügyminisztériuma. (2023. január 1). Small company. *Business Service Portal*. <https://www.usp.gv.at/en/steuern-finanzen/umsatzsteuer/kleinunternehmen.html>
- BDO Magyarország. (2020. október 6.). 2021-től hatályos KATA szigorítások. *Adó Online*. https://ado.hu/ado/2021-tol-hatalyos-kata-szigoritasok/?fbclid=IwAR1-6EqPRsOeY7GID3x8evQ3rUjlkX_85t3KKtR8htFPBIxxCLWd4tveW5s
- Belastingdienst. (2022). Zelfstandigenaftrek 2023 - Self-employed person's deduction 2023. *Belastingdienst*. <https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/zakelijk/winst/inkomstenbelasting/veranderingen-inkomstenbelasting-2023/ondernemersaftrek-2023/zelfstandigenaftrek-2023>
- Berwanger J., Dautzenber N. & Dennerlein B. (2018. február 19). Kommanditgesellschaft (KG). *Gabler Wirtschaftlexikon*. <https://wirtschaftslexikon.gabler.de/definition/kommanditgesellschaft-kg-40085/version-263480>
- Billingo Blog. (2022. július 15.). Akár a KATÁs vállalkozások 90%-át is érintheti a szigorítás. <https://www.billingo.hu/blog/olvas/akar-a-katas-vallalkozasok-90-at-is-erintheti-a-szigoritas>

- Bod P., Freisleben E., Heinczinger R., Juhász M., Lukács J., Nátrán R., Pádár P., Szabó A. & Herich Gy. (2015). *A kis- és közép vállalkozások adózási, számviteli kérdései : Az Adózás Európában - VIII. Nemzetközi Adókonferencia előadásainak anyagaiból készült tanulmányok*. Penta Unió. ISBN 978 615 5249 28 0
- Bódog B. (2022. november 8.). Módosult a kata-törvény. 444.
<https://444.hu/2022/11/08/modosult-a-kata-torveny>
- Bozsikné Vadai A. *Akadémiai kutatáshoz szükséges adatigénylés - válasz*. Központi Statisztikai Hivatal. 2023. március 21.
- Budapesti Kereskedelmi- és Iparkamara (BKIK). (2022. június 16.). *A BKIK online konzultáción alakítja ki végleges javaslatcsomagját a kata adónem megtartására és átalakítására*. <https://bkik.hu/hu/hirek/a-bkik-online-konzultacion-alakitja-ki-vegleges-javaslatcsomagjat-a-kata-adonem-megtartasara-es-atalakitasara>
- Bullock, C. (1716). *The Cocker of Preston, a farce. As it is acted at the Theatre-Royal in Lincoln's-Inn-Field* (5. kiadás). S. Bladon, London, Nagy-Britannia, 1767.
- Champion N. (2023. április 11). A guide to limited partnerships. *Quality Company Formations*. <https://www.qualitycompanyformations.co.uk/blog/limited-partnerships/>
- Computerworld (2022. szeptember 10.) Négyszeresére nőtt a végelszámolások száma. *Computerworld*. <https://computerworld.hu/uzlet/negyszeresere-nott-a-vegelszamolasok-szama-316255.html>
- Császár Z., Egri-Retezi K., Futó G., Horváthné Szabó B., Kovács F., & Sztankó D. *Adózás 2022*. Vezinfó.
- Csigai Sz. *OPTEN igény*. Opten. Címzett: Zsók Sándor Árpád. 2023. március 23.
- Di Legge A., Ceccanti D., Foronda F. H., Németh M. & Csonka M. (2022. január). *Tax compliance costs for SMEs: An update and a complement - Final Report*. Európai Bizottság. 9-136. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/70a486a9-b61d-11ec-b6f4-01aa75ed71a1>
- Domonkos L. (2020. május 26.). Elkésérítően sokféle adó van Magyarországon - íme, a lista. *Napi.hu*. <https://www.napi.hu/magyar-gazdasag/ado-valsag-allam-jalsovsky-adonem-adofajta.706962.html?fbclid=IwAR3N2FfslGhPfp-R1ytXjXQltBDb1UW8BvRkAxqPkqB4IPwx4WEgGvobv14>
- Egyesült Királyság Kormánya. (2023). Corporation Tax rates and reliefs. *gov.uk*. <https://www.gov.uk/corporation-tax-rates>

- Előd F. (2022. augusztus 10.). Az ekhósok jól járnak az új adókonnyítéssel, de a katából kiesők közül ez alig segít valakinek. *Telex*. <https://telex.hu/gazdasag/2022/08/10/ekho-adozas-konnyitese-katasoknak-hasznos-e>
- Előd F. (2022. augusztus 10.). Az ekhósok jól járnak az új adókonnyítéssel, de a katából kiesők közül ez alig segít valakinek. *Telex*. <https://telex.hu/gazdasag/2022/08/10/ekho-adozas-konnyitese-katasoknak-hasznos-e>
- Európai Bizottság (2016. február 24.). A ‘small business act’ for European SMEs. *EUR-Lex – Az EU jogszabályainak gyűjteménye*. <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/a-small-business-act-for-european-smes.html>
- F. A. (2022. szeptember 27.). Elérhető lesz 2024-ben a négyszázalékos növekedés. *Világgazdaság*. <https://www.vg.hu/vilaggazdasag-magyar-gazdasag/2022/09/elerheto-lesz-2024-ben-a-negy-szazalekos-novekedes>
- Farkas P. (2022. szeptember 20.). A régi KATA és az új KATA közti főbb különbségek. *Adó Online*. <https://ado.hu/ado/a-regi-kata-es-az-uj-kata-kozti-fobb-kulonbsegek/>
- Galántainé Máté Zs. (2003. június). Az adójog-harmonizáció fő jellemzői az Európai Unióban. *Külgazdaság, XLVII. évf.*, 55-64.
https://kulgazdasag.eu/api/uploads/05_galantaine_mate_zsuzsanna_1f90a26dd8.pdf
- Gáspár G. (2022. július 20.). OTP: Több lehetőségük is van a kata köréből kiesőknek. *Index*. <https://index.hu/gazdasag/2022/07/20/otp-kata-kisadozo-vallalkozasok-jovedelemadozas/>
- Gyöngyösi B. (2022. július 19.). Fontos részleteket tisztázott az új katával kapcsolatban a kormány. *Világgazdaság*. <https://www.vg.hu/vilaggazdasag-magyar-gazdasag/2022/07/fontos-reszleteket-tisztazott-az-uj-kataval-kapcsolatban-a-kormany>
- Gyulavári T., Mitev A. Z., Neulinger Á., Neumann-Bódi E., Simon J., Szűcs K. (2017). *A marketingkutatás alapjai*. Akadémiai Kiadó. <https://doi.org/10.1556/9789630598880>. (Letöltve: 2023. 03. 07. https://mersz.hu/hivatkozas/dj240ama_50_p1/#dj240ama_50_p1)
- H. Z. (2022. július 12.). Azoknak, akik nem tudják folytatni a katát, más kedvező adózási módot fog ajánlani a minisztérium – Tállai András. *Világgazdaság*. <https://www.vg.hu/vilaggazdasag-magyar-gazdasag/2022/07/nem-valtozik-a-katatorvenyszovege>
- Halász Zs., Szabó I., & Varga E. (2021). *Adótan és adóeljárás*. Wolters Kluwer Hungary Kft. DOI: 10.55413/9789632959979

- Hecker F. (2022. május 29). MKIK: jövő januártól lehet éles az új kata – így alakulhat át. *Világgazdaság*. <https://www.vg.hu/cegvilag/2022/05/mkik-jovo-januartol-lehet-eles-az-uj-kata-igy-alakulhat-at>
- Herczeg M. (2022. augusztus 4.) Kinek és miért érdemes áttérni a kataról az átalányadózásra? *444.hu*. <https://444.hu/2022/08/04/kinek-es-miert-erdemes-attetni-a-katarol-az-atalanyadozasra>
- Herich Gy. (2022). *Adótan 2022*. Penta Unió Oktatási Centrum.
- HM Revenue and Customs. (2022. december 21). Corporation Tax rates and allowances. *gov.uk*. <https://www.gov.uk/government/publications/rates-and-allowances-corporation-tax/rates-and-allowances-corporation-tax>
- Hollandia Kormánya. (2023). Corporate income tax. *Holland Pénzügyminisztérium*. <https://www.government.nl/topics/taxation-and-businesses/corporation-tax>
- Horváth T. (2022. július 9.). Parragh László szerint mielőbbi kormánydöntés kellene az új kataról. *Index*. <https://index.hu/gazdasag/2022/07/09/kata-modositasa-mkik-parragh-laszlo/>
- HVG (2022. július 11.). Benyújtották a kata-szigorításról szóló törvényt. *HVG.hu*. https://hvg.hu/gazdasag/20220711_Benyujtottak_az_uj_katatorvenyt
- IamExpat.de. (2023). Limited partnership (Kommanditgesellschaft - KG). *IamExpat Media B.V.* <https://www.iamexpat.de/career/business-structures-germany/limited-partnership-kg>
- Írisz Office. (2020. március 25). KATA 2020 – Legfontosabb tudnivalók és gyakran ismételt kérdések. *Írisz Office*. <https://iriszoffice.hu/kata-2020-legfontosabb-tudnivalok-es-gyakran-ismetelt-kerdesek/>
- Írisz Office. (2022. március). KATA 2022. *Írisz Office Könyvelő, Adótanácsadó és Szolgáltató Zrt.* <https://iriszoffice.hu/kata-2022/?fbclid=IwAR2xBMikkGcZ05FGUseVurXnlvdj2El2eVBSM-1bLdvZvakTcXLa6-UOUKo>
- Iván-Nagy Sz. (2022. szeptember 12.). Egyszerűsített nyilatkozatot adhatnak le bevételeikről a távozó katasok. *Telex.hu*. <https://telex.hu/gazdasag/2022/09/12/kata-nav-beveteli-nyilatkozat>
- Jacsmenik Gy. (2020. július 8.). Jelentősen szigorodó kata szabályozás 2021-től. *Magyar Könyvvizsgálói Kamara Oktatási Központ Kft.* <https://mkvkok.hu/jelentosen-szigorodo-kata-szabalyozas-2021-tol>

- Joób S. (2022. augusztus 9.). Csökkentett ekhót és adminisztrációs könnyítéseket kínál a kormány a kataról áttérőknek. *Telex*. <https://telex.hu/gazdasag/2022/08/09/kata-ekho-ado-konnyites-adminisztracio-penzugyminiszterium>
- Juhász I. (2014. május 9.). Adózás a népvándorlás, a kalandozások és Szent István korában. *Adó Online*. <https://ado.hu/ado/adozas-a-nepvandorlas-a-kalandozasok-es-szent-istvan-koraban/>
- Juhász I. (2016. március 11.). Közteherviselést hozott a kiegyezés. *Adó Online*. <https://ado.hu/ado/kozteherviselést-hozott-a-kiegyezés/>
- Juhász I. (2019. április 5.). A szocializmus építése (1948-56) – 2. rész. *Adó Online*. <https://ado.hu/ado/a-szocializmus-epitese-1948-56-2-resz/>
- Juhász I. (2019. június 7.). Magánvállalkozók a szocializmusban. *Adó Online*. <https://ado.hu/ado/maganvallalkozok-a-szocializmusban/>
- Juhász I. (2019. május 17.). A szocializmus reformkísérlete: Új Gazdasági Mechanizmus (1968). *Adó Online*. <https://ado.hu/ado/uj-gazdasagi-mechanizmus-1968/>
- Juhász I. (2019. május 24.). Kiútkeresés az ‘alagútból’ (1979-87). *Adó Online*. <https://ado.hu/ado/kiutkereses-az-alagutbol-1979-87/>
- Juhász I. (2019. március 22.). A szocializmus építése (1948-56) – 1. rész. *Adó Online*. <https://ado.hu/ado/a-szocializmus-epitese-1948-56-1-resz/>
- Juhász I. (2020. február 28.). Az adóreform és az azóta eltelt időszak – társasági adó – 1. *Adó Online*. <https://ado.hu/ado/az-adoreform-es-az-azota-eltelt-idoszak-tarsasagi-ado-1/>
- Juhász I. (2020. március 6.). Az adóreform és az azóta eltelt időszak – társasági adó – 2. *Adó Online*. <https://ado.hu/ado/az-adoreform-es-az-azota-eltelt-idoszak-tarsasagi-ado-2/>
- Kardos K. (2018. október 26.). Kis- és középvállalkozások – Infojegyzet. *Országgyűlés hivatala. Közgyűjteményi és közművelődési igazgatóság. Képviselői információs szolgálat*. https://www.parlament.hu/documents/10181/1479843/Infojegyzet_2018_22_kkv-k.pdf/5daf4885-07c3-1688-3118-fc3b3574f52e
- Kerékgyártó G. (2018). *Kisvállalkozások közterhei – jegyzet*. Budapesti Corvinus Egyetem.
- Kertész B. (2023). Akadémiai kutatáshoz szükséges statisztikai adatigénylés – válasz. *Nemzeti Adó- és Vámhivatal*
- Kironsky Z. (2020. július 8.). Szigorítás jöhet az egyéni vállalkozók legnépszerűbb adónemében 2021-től. *Ernst & Young Magyarország*. https://www.ey.com/hu_hu/tax/szigoritas-johet-az-egyeni-vallalkozok-legnepszerubb-adonemeben-2021-tol

- Kis G. (2021. április 7). A társasági adókedvezmények rendszere. *5percadó*.
<https://5percado.hu/a-tarsasagi-adokedvezmenyek-rendszere/>
- Kiss M. (2022. június 16.). BKIK: Ne a kényszervállalkozókat, hanem a megrendelőket büntesse a NAV. *Index*. <https://index.hu/gazdasag/2022/06/16/ado-kata-parragh-laszlo-vita-bkik-javaslat-online-konzultacio/>
- Kohulák D. (2022. augusztus 09.). Kormányrendelet (2022.08.09.) - könnyítő rendelkezések. *Autokata Tudáscentrum*.
<https://kataszabalyok.autokata.hu/hc/hu/articles/5595109691036-Korm%C3%A1nyrendelet-2022-08-09-k%C3%B6nny%C3%ADt%C5%91-rendelkez%C3%A9sek->
- Koncsek R. (2022. szeptember 6.). A kata miatt lépett a Kifli.hu, a futárállomány jelentős részét újra kell toborozni. *Napi.hu*. <https://www.napi.hu/magyar-gazdasag/kifli-futar-munka-hazhoz-szallitas-online-elelmiszer.759231.html>
- Kovács K. (2022. július 12.). A kata egyik lehetséges alternatívája: az átalányadózás. *Autokata Tudáscentrum*. <https://kataszabalyok.autokata.hu/hc/hu/articles/6674873243922-A-kata-egyik-lehets%C3%A9ges-alternat%C3%ADv%C3%A1ja-az-%C3%A1tal%C3%A1nyad%C3%B3z%C3%A1s>
- Könyveléscentrum Szerkesztőség (2022. július 18.). Az átalányadózás 2022-től átalakul: alternatíva lehet KATA helyett! *Könyveléscentrum*. <https://konyvelescentrum.hu/adok-es-jarulekok-kozterhek/atalanyadozas-2022/>
- Központi Statisztikai Hivatal. (2023). 9.1.1.2. A regisztrált gazdasági szervezetek száma gazdálkodási forma szerint – GFO'14.
https://www.ksh.hu/stadat_files/gsz/hu/gsz0002.html
- Kuli O. (2022. július 25.). Újabb tüntetést szerveznek a futárok a katatörvény módosítása ellen. *Index*. <https://index.hu/belfold/2022/07/25/katatorveny-tuntetes-demonstracio-kata-adozas-vallalkozas/>
- Kustánczi N. (2011. november 17). 37 százalék lesz az eva. *24.hu*.
<https://24.hu/fn/gazdasag/2011/11/17/37-szazalek-lesz-az-eva/>
- Lajer Zs. (2023) 5-6. előadás. *Az Európai Unió Belső Piac, Budapest Corvinus Egyetem*.
- Lakatos M. (2019). *Adózás I.* Akadémiai Kiadó. DOI: 10.1556/9789634546504
- Leensma W. (2020. március 9). Tax essentials for starters. *Netherlands Chamber of Commerce – KVK*. <https://www.kvk.nl/en/starting/tax-essentials-for-starters/>

- Leensma W. (2021. május 31). The Dutch hours criterion for self-employed professionals. *Netherlands Chamber of Commerce – KVK*. <https://www.kvk.nl/en/starting/the-dutch-hours-criterion-for-self-employed-professionals/>
- Lestyán P. (2022. július 26.). Új KATA és Régi KATA – 09.01 módosítás és átmeneti rendelkezések. *Online Adótanácsadás*. <https://www.online-adotanacsadas.hu/uj-kata-es-regi-kata-09-01-modositas-es-atmeneti-rendelkezesek/?fbclid=IwAR0SMLetIGtPhdNuxJtKyLLoAe-1zhhf50lFhSI1v5vyWKKGH-egnDEZ2A>
- Magyar Államkincstár. (2023). „Központi Költségvetés - C) 2022. évi teljesítések havonta”
- Magyar Nemzeti Bank (2017). A növekedési hitelprogram eredményei. <https://www.mnb.hu/letoltes/a-novekedesi-hitelprogram-eredmenyei-honlapra-20170613.pdf>
- Magyar Nemzeti Bank. (2021). *Terméktájékoztató a Növekedési Hitelprogram Hajrá keretében folyósított refinanszírozási hitelek igénybevételének módjáról és feltételeiről*. 1-2. o. <https://www.mnb.hu/letoltes/nhp-hajra-termektajekoztato-6-mod-final-clean.pdf>
- Magyarország Kormánya (2012. október 15.). Magyar Közlöny 2012/136. szám. 2012. évi CXLVII. törvény, 1-14. §. 23374-23379. o. *Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium*. <https://magyarkozlony.hu/dokumentumok/40b8c6fdd858524e45b581bfdbc6ad58646a1d6f/megtekintes>
- Magyarország Kormánya. (1992. január 23.). Magyar Közlöny 1992/6. szám. 1992. évi II. törvény. *Miniszterelnöki Hivatal*. https://adt.arcanum.com/hu/view/MagyarKozlony_1990_001-040/ & https://mkogy.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99200002.TV&fbclid=IwAR1DKtn-wHOc2ckkrWmacHfDoZXdjfGpNevl_YTcA_oV7IgoV9tVIlFBnp4
- Magyarország Kormánya. (2013. május). *Kis- és középvállalkozások stratégiája 2014-2020 - Társadalmi egyeztetésre készített tervezet*. https://2010-2014.kormany.hu/download/1/c2/e0000/KKV_strat_t%C3%A1rsadalmi_egyeztet%C3%A9sre.pdf
- Magyarország Kormánya. (2020. július 14.). Magyar Közlöny 2020/168. szám. 2020. évi LXXVI. törvény, 84-88. §. 4767-4769. o. *Igazságügyi Minisztérium*. <https://magyarkozlony.hu/dokumentumok/6cc678450a5e9429149e099190d45f422a47c075/megtekintes>

- Magyarország Kormánya. (2021. március 23). Népszerűbb a kata, mint valaha. *MTI*.
<https://kormany.hu/hirek/nepszerubb-a-kata-mint-valaha>
- Magyarország Kormánya. (2022. augusztus 9.). Magyar Közlöny 2022/134. szám. 297/2022. (VIII. 9.) Korm. rendelet, 5648-5649. o. *Igazságügyi Minisztérium*.
https://magyarkozlony.hu/dokumentumok/a0ae01a832052889f2d2e0e5f2a1be687c87855a/megtekintes?fbclid=IwAR3OfXa6HJW4BMGnjWt3xk-dBkd0bGhOP_u2eyz2nAaI3bUJp8EfhCm5Jyw
- Magyarország Kormánya. (2022. július 18.). Magyar Közlöny 2022/118. szám. 2022. évi XIII. törvény. 4550-4559. o. *Igazságügyi Minisztérium*.
<https://magyarkozlony.hu/dokumentumok/b0cf1960500113f7be79141585b6114944b080ac/megtekintes>
- Magyarország Kormánya. (2023) Elérhető a 2024-es kiva-kalkulátor. *Pénzügyminisztérium*. <https://kormany.hu/penzugyminisztarium/kiva-kalkulator>
- Molnár A. (2022. július 23.). Katás bt-k, hogyan tovább?. *Tudatos Adózó*.
<https://tudatosadozo.hu/katas-bt-k-hogyan-tovabb/>
- MTI. (2018. november 11.). Átlépte a háromszázezret a katások száma. *Magyarország Kormánya. Pénzügyminisztérium*. <https://2015-2019.kormany.hu/hu/nemzetgazdasagi-minisztarium/hirek/atlepte-a-haromszazezret-a-katasok-szama>
- MTI. (2020. március 2.). Korábbi alkalmazottakból kerül ki a katások harmada. *Magyarország Kormánya. Pénzügyminisztérium. Adóügyekért Felelős Államtitkárság*.
<https://2015-2019.kormany.hu/hu/nemzetgazdasagi-minisztarium/adougyekert-felelos-allamtitkarsag/hirek/a-korabbi-alkalmazottakbol-kerul-ki-a-katasok-harmada>
- Németh T. K. (2022. július 13.). Kata helyett átalányadó – Mennyibe kerül ez a vállalkozóknak?. *Bankmonitor*. <https://bankmonitor.hu/cikk/kata-helyett-atalanyado-mennyibe-kerul-ez-a-vallalkozoknak/>
- Nemzeti Adó- és Vámhivatal (Központi Irányítás). (2023). Zsók Sándor közérdekű adatigénylése KIVA tárgyában. *Nemzeti Adó- és Vámhivatal*
- Nemzeti Adó- és Vámhivatal. (2021). *NAV Évkönyv 2020. II. fejezet 2. rész. 14-15. o.*
https://nav.gov.hu/kiadvanyok/evkonyvek/nav-evkonyv-2020?fbclid=IwAR2bvQexgN--joOnCyfkang-f6UB8RFGLNjseWr_gd4FDZc4tiA0ryWYGAg
- Nemzeti Adó- és Vámhivatal. (2022a). A társasági adó legfontosabb szabályai 2022 – információs füzet. *Nemzeti Adó- és Vámhivatal*.

- https://nav.gov.hu/pfile/file?path=/ugyfeliranytu/nezzen-utana/inf_fuz/2022/41.-informacios-fuzet---a-tarsasagi-ado-legfontosabb-szabalyai
- Nemzeti Adó- és Vámhivatal. (2022b). Kata - Kisadózó vállalkozások tételes adója – információs füzet. *Nemzeti Adó- és Vámhivatal*.
https://nav.gov.hu/pfile/file?path=/ugyfeliranytu/nezzen-utana/inf_fuz/2022/61.-informacios-fuzet---kata---kisadozo-vallalkozasok-teteles-adoja
 - Nemzeti Adó- és Vámhivatal. (2022c). Mi a kiva?. *Nemzeti Adó- és Vámhivatal*.
<https://nav.gov.hu/ado/kiva>
 - Nemzeti Adó- és Vámhivatal. (2022d). *A kisadózó vállalkozások teendői az új kata miatt. II. A társas vállalkozások teendői*. <https://nav.gov.hu/ado/uj-kata/-a-kisadozo-vallalkozasok-teendo-i-az-uj-kata-miatt>
 - Netherlands Enterprise Agency – RVO. (2023). Small businesses scheme (KOR). *Business.gov.nl*. <https://business.gov.nl/subsidy/small-businesses-scheme/>
 - Netherlands Enterprise Agency – RVO. (2023). Subsidies and tax schemes for self-employed professionals. *Business.gov.nl*. <https://business.gov.nl/starting-your-business/starting-as-a-self-employed-professional/subsidies-and-tax-schemes-for-self-employed-professionals/>
 - Pap Sz. I. (2020. július 13.). Lenne jobb és igazságosabb mód a kata rendszerének átalakítására. *Mérce*. <https://merce.hu/2020/07/13/lenne-jobb-es-igazsagosabb-mod-a-kata-rendszerenek-atalakitasara/>
 - Papp T. (2000). A magyar társasági jog fejlődése. *Acta Universitatis Szegediensis : acta juridica et politica*, 58. 1-41. 409-434. o. URI: <http://acta.bibl.u-szeged.hu/id/eprint/7065>
 - Pellion Á. (2020. július 23.). KATA: Újra a NAV célkeresztjébe kerülhet a bújtatott munkaviszony. *Ernst & Young Magyarország*. https://www.ey.com/hu_hu/news/2020-press-release/7/kata-ujra-a-nav-celkeresztjebe-kerulhet-a-bujtatott-munkaviszony
 - Pfeffer Zs. (2021. január). A társasági adó jogelméleti alapjai és helye az adópolitikában. *Pro Futuro*, 2021/1. szám, 153-179.
<https://ojs.lib.unideb.hu/profuturo/article/download/9855/8932>
 - Portfolio (2022. augusztus 8.). Két fontos területen is módosulhat a katatörvény. *Portfolio.hu*. <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20220808/ket-fontos-területen-is-modosulhat-a-katatorveny-560217>
 - Pölöskei P. (2020. szeptember 28.). Adóalap-kedvezmények kis- és középvállalkozások részére. *Adózóna*.

https://adozona.hu/tarsasagi_ado_innovacios_jarulek/Adoalapkedvezmenyek_kkvk_reszer_e_T9WCSJ

- Presinszky J. (2022. augusztus 2.). A könyvelők közel 90 százaléka tervezi, hogy emel a díjain. *Telex*. <https://telex.hu/gazdasag/2022/08/02/katatorveny-konyvelo-aremeles>
- Ruszin Zs. (2022) Menedzser Praxis előadás a KATA-ról. *Menedzser Praxis*. https://menedzserpraxis.hu/konferenciak.php?konf_ID=2522
- Sándorné Új É. (2020). *A kisvállalati adó alkalmazásának szabályai*. Saldo Kiadó. 1. fejezet, 9-14.
- Sárospataki A. (2022. július 26.). KATA vs. átalányadó - Könyvelői kerekasztal beszélgetés az új törvényről [Kerekasztal beszélgetés]. *Billingo Blog*. <https://www.billingo.hu/blog/olvas/legforrobb-temak-a-kata-valtozasokrol-es-a-hogyan-tovabbrol-a-billingon>
- Schiffer Zs. (2022. június 8.). Mi-Micsoda? – Bt. *D.A.S. Csoport*. <https://das.hu/jogi-esetek-es-hirek/mi-micsoda-bt/>
- Segesvári Cs. (2022. november 29.). Eltűnt a KATA-adózók fele, 1300 milliárdos áfatöbblet a költségvetésben. *Átlátszó*. <https://atlatszo.hu/adat/2022/11/29/eltunt-a-kata-adozok-fele-1300-milliaros-afatobblet-a-koltsegvetesben/>
- Singer Z. (2022. augusztus 5.). Ez vár a katásokra az adószakértő szerint. *Index*. <https://index.hu/gazdasag/2022/08/05/magyar-gazdasag-adozas-kisadozo-vallalkozasok-teteles-adoja-kata-atalanyado-atalanyadozok-pwc/>
- Sletterink G. (2019. június 27). Making use of the Small Businesses Scheme (KOR). *Netherlands Chamber of Commerce – KVK*. <https://www.kvk.nl/en/finance/making-use-of-the-small-businesses-scheme-kor/>
- Szabó Gy., & Ilku M. (2022. július 12.). Elfogadta a parlament a kata változásáról szóló módosítást. *Index*. <https://index.hu/gazdasag/2022/07/12/ado-kata-parlament-penzugyminiszterium/>
- Szeitz I. (2022. április 11.). Hányfajta adó van Magyarországon 2022-ben? *Ertl Mónika Tanácsadó*. <https://ertlmonika.hu/hanyfajta-ado-van-magyarorszagon-2022-ben/?fbclid=IwAR3-JF5hy588UQT0WH87bUK68tZdwJZwnbku4VlPMpIGUgO-LZcuDzBGSWQ>
- Szily L. (2022. július 16.). Ezrek tüntetnek a rakparton MZP hívására, a slágerszó a szolidaritás, a nyáloncok is megkapták a magukét. *444*.

- <https://444.hu/2022/07/16/fantasztikus-tiltakozo-tablakkal-es-rezsicsökkentett-ivovizzel-gyulekeznek-mzp-szombati-budapesti-tuntetesen>
- Tamásné Szabó Zs. (2021. április 16.). Elmaradt az Armageddon a katásoknál. *24.hu*.
<https://24.hu/fn/gazdasag/2021/04/16/szigoritasok-ellenere-nott-katazok-szama/>
 - Tunner J. (2021. január 18.). Megéri 75 000 forint adót fizetnem, ha katás vagyok? *Bankmonitor*. https://bankmonitor.hu/cikk/megeri-75-000-forint-adot-fizetnem-ha-katas-vagyok/?fbclid=IwAR2bvQexgN--joOnCyfkang-f6UB8RFGLNjseWr_gd4FDZc4tiA0ryWYGAg
 - Varga Könyvelőiroda. (2020). *A KATA adózás törvényének 2021. évi változásai közzétételtek*. https://vargakonyveloiroda.hu/kata-adozas-torvenyenek-2021-evi-valtozasai-kozzetetettek/?fbclid=IwAR09AIoP005glPeo4yB2XvsCH0-G4gXNJgb88lK99O_vsxl3ug4cEfEJU4
 - VG. (2018 január 29.). Egyre többen döntenek a kata mellett. *Világgazdaság*.
<https://www.vg.hu/vilaggazdasag-magyar-gazdasag/2018/01/egyre-tobben-dontenek-a-katazas-mellett>
 - Weiler V. (2023. március 16). 242 nap után a minisztérium gondolt egyet, és elárulta, mi alapján végezték ki a katás adózást. *Telex*. <https://telex.hu/gazdasag/2023/03/16/kata-katatorveny-penzugyminiszterium-valasz-nap-ido>
 - WKO - Osztrák Kereskedelmi Kamara. (2022. szeptember 12). Small business exemption regulation (sales tax) – Kleinunternehmerregelung. *Wirtschaftskammer Österreich*.
<https://www.wko.at/en/small-business-exemption-regulation-sales-tax->
 - Your Europe. (2023). VAT exemptions. *Európai Bizottság*.
https://europa.eu/youreurope/business/taxation/vat/vat-exemptions/index_en.htm

VIII. Mellékletek

1. melléklet: A szakmai interjúk strukturált kérdései:

1. Mik voltak a legfőbb érvek a (régi) KATA mellett egy betéti társaság számára?
2. A KSH adatai szerint a betéti társaságok száma már évek óta csökken, a KATA alanyiságú bt-k száma pedig 2021. januárig nőtt. Ennek milyen okai voltak?
3. A kormányzat a KATA-val való visszaéléseket is indokként nevezte meg az új KATA-törvény előterjesztésekor. A KATA-val kapcsolatban milyen fajta visszaélések történtek a társas vállalkozások esetében, ha valóban voltak ilyenek?
4. Ön szerint a 2022-es KATA-törvény hátrányosan érintette azokat a társas vállalkozásokat, melyek KATA alanyisággal rendelkeztek?
5. Létezett 2022 őszén a korábban KATA-s betéti társaságok számára egy „univerzálisan legjobb” döntés? A TAO vagy a KIVA alanyiság lett volna a jobb döntés számukra?
 - a. Ha nincs „jobb döntés” milyen tényezők alapján lehetne mérlegelni?
 - b. Milyen helyzetben lett volna előnyösebb a megszűnést választani és más jogi formában folytatni a vállalkozást?
6. Ön szerint hány betéti társaság beltagja vált inkább egyéni vállalkozóvá a törvény hatálybalépése óta?
7. 2022 augusztusában 31.012 KATA alanyiságú betéti társaságot jegyeztek be. (Nagyjából) hogyan alakult a TAO és KIVA alanyok száma a betéti társaságok körében?
8. 2022. szeptemberében kiugrás látszik a betéti társaságok számának csökkenését illetően, azonban a legnagyobb esés a 2023 január-februári adatokon látszik. Ennek mi az oka?
9. Lehetséges, hogy a jövőben lesz még ilyen kedvezményes adózásai lehetőség a kisvállalkozások számára (pl. kedvezményesebb KIVA)? Egyáltalán fontos lenne?

2. melléklet: Zsók Sándor közérdekű adatigénylése KIVA tárgyában

- Nemzeti Adó- és Vámhivatal (Központi Irányítás). (2023. április 5). *Nemzeti Adó- és Vámhivatal*

3. melléklet: Akadémiai kutatáshoz szükséges statisztikai adatigénylés – válasz

- Kertész B. (2023. március 9). *Nemzeti Adó- és Vámhivatal*